

سروده های لارستانی

امیر حسین خنجی

نشر الکترونیک: وبگاه ایران تاریخ

www.irantarikh.com

قال له موسى: هل أتبعك على أن تعلمن مما علمت رشدا؟
قال إنك لئن تسطيع معي صبرا

قلندر

ای دوست بدآ، قلندر ءُ مجنون بہ   با سینہ چاک ءُ دیدہ پر خون بہ
ات اوے رازِ بچ و دوارو کشتی بدانہ؟   خضر اُس واجوشہ دامن آویزون بہ

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ، فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا،
وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا؛ وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ، إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

مشکل دل

باری و گوتین لیتو ندئے لوی دل مّو   جلّ از گنایا کسی یه ادون مُشکلِ مّو
جبریل گروخت از مّو که بارم نہ کُشے   سرگشتگی ءُ رنج ءُ جنون حاصلِ مّو

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا، وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

دل دیوونه

تا خرسِ چشمِ پر اُس که پیمونہ مّو   چو عرشِ خدا نعره مستونہ مّو
بود و ردِ زبونِ همہ افسونہ مّو   رسوایِ جهان بود دلِ دیوونه مّو

وَآَنِيْبُوا اِلَى رَبِّكُمْ وَاسْلِمُوا لَهٗ

درويش

درويشم ءُ در بندِ گل ءُ هِشتِ نہ ام   مُروى كِه اِجا در اُچے وَيَكِ پِشتِ نہ ام
آواره نہ ام، رهگذرى بى هدف ام   يانم چه ام اومے كجا ام اومے لِوشتِ نہ ام

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً

عشق

عُشَّاقِ خِدا در همہ جا بَسِيَّارِ نِت   جِمعى مدهوش ءُ عِدَّهئى هُشيارِ نِت
مُو عاشقِ مِينِ كَسونِ بى جُونِ ءُ دَلِّ ام   كه از عشقِ رِخِ خِدا سَرشارِ نِت

قُلْ يَا عِبَادِى الَّذِينَ اسْرَفُوا عَلَىٰ اَنْفُسِهِمْ! لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ!

وَلِ بُودَهٗ

تا، بندهٔ نفس ءُ پيرِ وِ دلِ بُوَسْتَم   مقبولِ دلِ مردمِ جاہلِ بُوَسْتَم
از قافلہٗ اهلِ صفا وِ دلِ بُوَسْتَم   سرگشتهٔ كُوْرَهٗ راہِ باطلِ بُوَسْتَم

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَ فِيهَا نُعِيدُكُمْ وَ مِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ

انتظارِ گِل

یک چند دل از خیالِ باطلِ شاد اُود   یک چند خیالِ باطل از دلِ شاد اُود
مُو، بینِ دلِ عُو خیالِ سرگشتهٔ زار   غافلِ کِه انتظارِ مُو گِلِ شاد اُود

تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ خَوْفًا وَ طَمَعًا

سازِ دل

تارِ دلِ اشگستهٔ مُو سازِ کِه ئے   تِگِ سازِ دُلُمِ نوا و آوازِ کِه ئے
اَسرارِ کِه یانمِ خُو تِے تِگِ خونهٔ دل   هر ذرّهٔ دلِ زمزمهٔ پَر دازِ کِه ئے

أَفَعَيَّرَ دِينَ اللَّهِ يَبْغُونَ، وَ لَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ!؟

راهِ خدا

مردی کِه نِه تِگِ رِه خِر دَرِه چُدائے   هر جا چُدائے، غافلِ عُو بی رِه چُدائے
چش واکدُ در عرصهٔ سودایِ زیان   بنگرِ کِه کِه با حسرتِ عُو آوِه چُدائے

وَ كَيْفَ تَصْبِرُ عَلٰی مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا

بی کس

بیچارہ دلی، کہ تگِ سنہ ما اوائی   از بی کسی اینگا اش گرتے ماوائی
نہ عاشق ء نہ مست ء نہ شوریدہ ء دل   مرتم و غلط اش اپندرنت ہرجائی

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ

بادہ وصل

اول سیرہات آویختہ کن لوی سیردار   آنگہ بکن ادعای عشق رخ یار
در محضر دُوست مین کہ بیجان ء سرے   از بادہ خاص وصل ابوے برخوردار

إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ
وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

شیخ ء صوفی

تگِ مدرسہ شیخ شہر مست گفتار   صوفی تگِ خانقاہ مست رفتار
از خانقاہ ء مدرسہ بوستم بیزار   جون موفدای رند مست سیردار

كُنْتُ كَنْزًا مَخْفِيًّا فَاحْبَبْتُ أَنْ أُعْرَفَ، فَخَلَقْتُكَ

رازِ خَلْقِ آدَمِ

دُخْرِيسِ اَزَلِ رَزِي كِه دُنْيَا اش اَنَدُ   چيکش شِه يَه گِرْد آكِه ءُ اش وَا جَا نَدُ
اَش دِيْدُ كِه كَرُش پَتَاش وَا سِه مَوْ اَش اُورْد   دُوزُش اِيَه وَا بُوْدُدُ، پَتَا مِ اَپَا نَدُ

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا... وَهُوَ الَّذِي الْخَصَامُ
وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ

ذَاتِ

شَاهِيْنِ خَمُوشِي كِه چَشُش وَا بَسْتِئِه   زَنهَارِ مِينْدَرِ كِه اِشْهَوْتِ رَسْتِئِه
يَكِ لِحْظِه كُلوْتِه اِز سِرْهَ اش وَا زَا كُنْ   بِنْگَرِ كِه چِه خُونِ رِيْزِ ءُ چِپُوْگَرْدِ سْتِئِه

أَيْنَمَا تَوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهَ اللَّهِ

عِبَادَتِ

مَرْدِي اش گُتِ اَپَا بَه نِمَازِي اِيِ خَوَانِ   اِز لَفْظِ عَجْمِ بَگَنْدَرِ اِتَا زِي اِيِ خَوَانِ
اُمِ گُتِ: مَوْ نِمَازِمِ نِه وَا لَفْظِ ءُ سَمْتِئِه   اِيِ دِوَسْتِ! نَوَايِ دِلِ نَوَازِي اِيِ خَوَانِ

فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ، إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى. اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ

واپا بؤید

أَمَدٌ أَرْوَادِي نِ أَيْمَنَ بِيَامِي   كِه واپا بؤیدء نعل از پا در آرید
جهان جولانگه فرعونیا بود   کلیم آسا سره از سینا در آرید

سِيْمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ

شرار

تُو كِه مُشْتِي غِبَارِ بِي قَرَارِيَه   هيا هوِي ضمير روزگارِيَه
بياموز از خود رسم خود فروزي   كِه چُون خورشيد سرتا پا شرارِيَه

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ

جنون

مِه تِگِ كَلَّه تَه هوای دار منصور   مِه دل شوقِ کلیمء جلوه طور
سوار اسپم چدايم كهكشانیا   جنون موشه تگِ ده بستئه صد شور

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

وَيَادِ دُوسْت

بِدا ساقی! کہ دل در پیجِ ءِ تابِ ئے   رَہْمِ بَسِ دُورِ ءِ مَحْمَلِ پُرِ شَتَابِ ئے
مُودِہِ جَامِی! کہ در آئینِ پاکون   وِیَادِ دُوسْتِ وَاخُورْدِنِ صَوَابِ ئے

پَلَسْمُودِ دِل

پَلَسْمُودِ دِلِ زِیْبَا پَرَسْتُمْ   کِہ دَامِ زُلْفِی اُش دِیْدُ، چَوَادَسْتُمْ
اُمِ اَپِنْدَارِیْدُ کِہ دِل خُودِ مَا وَفَا اِش هَہ   عَجَبِ نَادُونِ اُوْدَمِ مَو! هِی نِہ رَسْتُمْ

دَرِیغَادِل

دَلِی اُمِ هَدِ کِہ یاری غمگسارِ اُوْد   رَفِیْقِ ءِ مَوْنَسِ شَبْہَایِ تَارِ اُوْد
اَسِیْرِ فِتْنِہِ زُلْفِی سِیَہِ بُوْد   دَرِیغَادِل! کِہ تَا هَدِ خُودِ مَّوِیَارِ اُوْد

آرزوی آزادی

مِه خَوَاو اَوُد خَوَاو اَم اَدِيْدَ دَنِيَا بَهَار اَوُد   كَه ء دَشْت ء بِيَاوون لَالَه زَار اَوُد
طَلَسْم دِيوِ بَد كِيش اِشكِدِست اَوُد   فَلَكَ خُوْدِ مَرْتَمِ بِيچَارَه يَار اَوُد

مِه خَوَاو دِيْدَ، هَر چِه گُل پَر پَر بُوْدِستُوْد   هَمَه اش وا باغ جون پرور بُوْدِستُوْد
اهو آزاد ء شاد اَوُد تِگِ چَمَن زَار   كَمون از دست صِيَاد اُفْتَدِستُوْد

مِه خَوَاو دِيْدَ دَرَبِ حَوْشَه گَلَه واز اَوُد   اِدْوَرِ دِه نِه گَرگ اَوُد، نِه گَر از اَوُد
مِه خَوَاو دِيْدَ مُحْتَسِبِ از دِه چُدِستُوْد   دِه ء وِرْدِه نَشَاط ء سَوْر ء سَاز اَوُد

چَش اُم وَاكْد، جِهَان سَرْد ء سِيَاه اَوُد   هَمَه اش دَرْد ء غَم ء اَفغون ء آه اَوُد
هَنوزَا دِيوِ اِتِگِ دِه كَد خَدَا اَوُد   هَنوز آزاده گُل چِه ر اِچَاه اَوُد

چَشِ اِرَه

پُرسُوْزُ نُواخُوْاَنَم، جامی بِرِزایِ ساقی
شایدِ کِه بُوئے همدردیِ تِگِ محفلِ ما باقی
عمری چَشِ اِرَه شَسْتَم شایدِ کِه مگرِ روزی
اِز گِردِ دَرِ آ مَرْدیِ آوارَهٗ آفاقی
با خُوْرَجینِ مالا مالِ از آهِ جگرِ سُوْزی
شوریدهٗ ءُ مجنونِیِ دل زندهٗ ءُ مشتاقی
تِگِ دیرِ ءُ کلیسا ءُ تِگِ مسجدِ ءُ بتخونَه
هر جا کِه چَدَمِ اَمِ دیدِ سالوسیِ ءُ زَرّاقی
یا از چَشِ مَوِ چَسْتُودِ بیناییِ ءُ بَرّاقی
دَشِ نیمِ شویِ جبریلِ آرومِ اُوْمَدِ میخونَه
تَه بِشَنُفِے از مستیِ رازیِ اِز بونِ ساقی
تَه اِیادِ مَلايِکِ دَدِ تابِ ءُ تبِ انسانی
انسانِ شِهِ خدا رَسینِے با فطرتِ خِلاقی
اَشِ دیدِ جَذَبَهٗ خنجیِ هوئیِ اش زَتِ و اَشِ گُت
پَرِ سوختَهٗ ءُ زارَم، جامیِ بِرِزایِ ساقی

رازِ مستی

بِدا ساقی! بِرِزِ جامی از آن صہبای ریحانی
کہ مستی ام آنشاط آرے دمی بِکنم غزلخوانی
بِرِز، اِمّوآدہ کہ در مستی اہست ءُ بود فارغ بوم
کہ ناہشیار در بندِ دے ءُ امروز ءُ فردانی
بِرِز، کہ در یہ ادا سوزِ «أنا الحق» از دل ہشیار
کسی خُودِ موجِ آیاویزے کہ پروائی شہِ دریا نی
مریدِ ہمتِ رندونِ عالمِ سوزِ بی باک ام
کہ محفلِ شونِ دمی بی بادہ ءُ خالی اِغوغانی
مویم مّوجی، سراپا جستجو ءُ پویہ ءُ سیری
سرشتم پیچ ءُ تاب ءُ نعرہ ءُ شوریدہ سامانی
گریبون چاک ءُ بی پیرایہ چون خورشیدِ رخسون ام
رہی ام بارے، بی آغاز ءُ بی فرجام ءُ پایانی
حدیث بزمِ مشتاقون نہان باید بؤے از اغیار
سُخندِ محفلِ عشاقِ جز با رمز ءُ ایمانی
دو حرفی ام اوے بگوم، بل مہ سرہ، زہرہ گتاش ام نی
بِدا، مست ام بکنن ما جرأت آر، تا ترسِ دل وانی

چنان مست اُم بکن کہ از ہوش اچم جار اِخدا بزئم
بگوم: یارب! مؤبیزارم اِ آدابِ مسلمانی
ہم آئینِ گروہِ سرودارونِ خرابات اُم
کسی کہ لوی سیرِ داری نہ آویزون ئے از مانی
دلی کہ تگِ سنہ ام ات آہشت ئے بد آواسہ بپر اسامے خوت
اِ مُستِ خاکِ تو تا کی اُم اشا بکنم نگہبانی
مؤ با یک نعرہ ئی زنجیرِ تقدیرِ تو مہ اشکست ئے
تو شیرِ بیشہ افلاک ات اوے اُس پکنہ زندانی
چدار اُم باز کہ پای گردون نسّم ہمرہ خوم اُس بپرّم
فلک بایت کہ تسلیم مؤ بوے یا از تپش وانی
اِ گستاخیم جبریل امین شکوہ اش کہ پش یزدان
کہ این بندہ تہی مغزار موز بندگی یانی
خطاب از عرش اؤمد کہ مین بندہ نا اسرار اش آجست ئے
تگِ این دنیا نا جز خنجی کسی شوریدہ مانی

نقابِ اِزیوسفِ معنی ام و اسیست ئے سیرِ بازار
دریغا! کس خریدارِ دل ء مشتاقِ سودا نی

سر در گریبون

دَش اُم پَر سَیْدِ اِمْرَدِ نَکْتَه دَانِ
 مَه اَز مَدِیْن چُدے پِیْر دِل اَگَاه
 جِهَان رَنگ ءُ بُو خَالِی اِعْشَق تَے
 زَلِیخَا خَسْتَه تَے اَز صَحْبَتِ دِوَسْت
 هَنُو زَا پِشْتِ بُونِ اُشْتُر شِیْه خِیْزَے
 تَهی اَز بَادَه جَام ءُ کُوزَه بِسْت تَے
 بَسِی اَم اَکَاوِیْدَے هَر جَا، دَرِیغَا!
 اِسِوُزِ سَیْنَه نِی اَهِی یَه اَرُسْتَه
 مَگَر خَرَسِ چَشِی بَیْفْتَه ءُ وَاگِوُے
 عَجَب سَوْت ءُ خَمُوش تَے اِیْن دِیَارَا
 نِی یَا هَوِی دِل فَرِیَا دِخَوَاهِی
 اَگَر صَا حَب دِلُون اِز دِه چَدِسْتِیْنْت
 دِلْم تَنگ تَے، دِلْم تَنگ تَے، دِلْم تَنگ

رَزِی خَنجِی اَم دِیْدِ سَر دَرِ گِرِیْبُونِ
 اَش اَگْت اَز کَارَوَان لَر دَا بُو دِسْتَم
 گَر فِتَارِ طَلِیْسَمِ بَد گَمَانِ
 کِه تِیْلِ قَا فِلَه اَهْلِ وِفَانِی

نہ از منزل نہ از پیچِ حَمِ راه
وگر نہ اسامے چہ از آسیبِ خاری
نہ از رَهْزَنِ نہ دُزْگَہِ ہیچِ یانی
خِراشی ہم شہِ دامونِ کَبانی

دلم پَرِ پَرِ زَتائے اسامے مردِ راہی
قلندر طینتی، رندی، صفاکیش
فقیری، سرفروشی، پاکبازی
رہ آموزی اخیلِ رَہسپارون
سواری از تَبارِ سَرودارون
اگر دَرِ رَہِ دَرِ آدستی در آرمے
دل آگاہی، حریفی، رازدانی
سکندر شوکتی، بوذر نشانی
مَلنگی، فارغ از سودِ زیانی
خیر گنجِ اَسرارِ نہانی
مسیحی، مہدی نِ اَخِرِ زمانِ
بِسازمے از سِرِ نو یکِ جہانی

بدا ساقی اَمُودِہِ جامی گوارا
مگر در بی خُودی راہی بیابم
بیاویزم خُودِ موجِ خُرُوشون
کہ تہ بی خُودِ بَبُوم از خُومِ زمانِ
مینِ دریای ناپیدا کرانی
بَبُوم وا پیچِ اُتابِ جاودانی

چنگِ دل

باز، اِشْوِ چنگِ دَلْمِ بی زخمہ افغان کِردائے
باز، مخموری امدے، مغزم پریشان کِردائے
باز، شوقِ منزلِ لیلا مہ تِگِ کَلَّہ اُفتدئے
باز، مرغِ جانِ هوای کوی جانان کِردائے
اُم آوے بگوم حرفی، بیانم نارسائے اُم یہ آشا
گر نِگوم، دَرْدُش سِنہ ام چون خَرگُ داغان کِردائے
داغ اگر تِگِ سینہ ام اِشکستائے کہ وا آھی نہ بوئے
رمزِ عشقِ مُستی از نا اهلِ پنهان کِردائے
وای از آن محفلِ کہ هَمدردی شہ تِگِ وادید نہ آ
شورِ شِعْرُم جستجوی رازداران کِردائے
شہر تنگئے جای جَسْتِ خیزِ پیچِ تَابِ نی
این گِنانایکِ وِلا لووا بیواوان کِردائے
یادِ ایامی کہ مُونِ پا اُودِ بساطِ چنگِ مِی
دلِ هوای رُوْزگارِ وِصلِ یاران کِردائے
رُوْزگاری دارِ بَد لُوْیِ دِوشْمِ اُودِ رَہ ام اسپرید
باز دلِ شوقِ دیارِ سَروداران کِردائے
پردہ از لُوْیِ رازِ خُنْجی اُفتدئے اُرسوا بُدئے
بَس کہ بی پروا حدیثِ می گساران کِردائے

نعرہ مستونہ اش از عرشِ برین ہم رد بُدئے
 سیلِ عشقی تارءُ پودش جملہ ویران کِردائے
 بانگِ تکبیرش سِرافیل اُش شُنفت از آسمون
 اُش گُت: این شوریدہ نا کارِ مؤ آسان کِردائے
 جُره شاہینی ئے، پروازِ ہما اش آموخت ئے
 از گنابازیش خَلقی سخت حیران کِردائے
 تَش شہِ تگِ جون بست ئے، مانا، جلوہ بی پردہ ئی
 دَعوینِ ہم و نندینِ موسایِ عمران کِردائے
 چَش شہِ گفتارِ اکینہ چون فرزانہ یا حرفِ اُش زت ئے
 لیک کِردارُش جدل با عقل ءُ ایمان کِردائے
 خُو دِ زبون دَعوایِ توحید اُش ہہ، اما ای دریغ
 اندرونش کارِ صد فرعون ءُ ہامان کِردائے
 دِے اِساے یک دونہ ئی از قربِ سلطان راندہ بود
 باز ہم خودخواہ ءُ بی پروا ئے، عصیان کِردائے

ای دل

گنابازی بس ئے، دستم تہ دامن
 چشت واگد! قضا اوائے تہ مکمن
 کہ گنج دالونی بکنہ نشیمن
 هوای باغ ء راغ ء دشت ء گلشن
 بس ئے سرگشتگین ہر کوی ء برزن
 کمین او ائنت، شوباز سنگ ء فلاخن
 مپین با خوش خیالی آواجوخن
 کبای آزا والرد ای بی از تن
 فرگ کردا تگ کاوین سوزن
 خالو و اچیدا تگ ماہ بہمن
 کسی گی اُش دیدئے از کوه ء گلشن
 نہ تالہ اتہہ نہ دون ہنگام خرمن
 مَبَش از بازی ن ایام ایمن
 تُو سائے ہی جون ددا ہی خود تُو دشمن
 حدیث «بیستون» ء «چاہ بیژن»

خدارا! ای دل نافہم گودن
 دوستا ہر طرف از شوق پرواز
 فلک بال ء پُراش واسست ئے از تو
 اگلہ ات در گن، ای مرغ دل زار
 بدآ! واگرد واتگ لونہ خوت
 مچو غافل، کہ پشت ہر دواوی
 اکو وینہ امید ء وہم ء رؤیا
 سرای دہر دون ظاہر فریب ئے
 امید کام بخشی اتہہ از دہر؟
 گراشی وار از چہر فسیلی
 عسل بی نیش مش گل بی سک خار
 تُو کہ بشکار برزی ات نہ بست ئے
 ادور چرخ افسونگر مینہ دل
 جہان بی وفایار کسی نی
 کتاب زندگی متنش دُو فصل ئے

شطحیات

ای خدا یک رز پُرس از جبرئیل
امراش آدہ تا کہ از رویِ یقین
حالِ زارِ بندگانِ راست رُو
اُت بگُوے حالِ عبادت، بی دُرُو

تُو خیالِ اکینہ کہ شغلِ بندگی
میں دلی کہ تگِ سنہ بندہ ات ندئے
چونِ خداییِ سادہ ء آسون بُودئے؟
در سیلِ بندگیِ واخون بُودئے

یک رزی بد زر، ببین دنیایِ ما
بد ببین دنیاتِ اِدستِ کہ افتدئے!
دردِ سرہایِ مسلمونیِ ببین
صد شکست ء نا و سامونیِ ببین

ناو خدایِ گشتینِ دینِ حنیف
دامِ تَزویر ء ریا گستر دئے
اُم دئے دَعویِ خداییِ کِر دئے
خود پیامتِ بی وفاییِ کِر دئے

کت خدایِ شہرِ ما قابیلِ خو
گگِ بَبوم! اُم یہ اُوے بگوم «رَبِّ کریم
رہبرِ ما سامری ء اُذر ئے
بی نوا آزار ء ظالمِ پرور ئے»

ما «اَلَسْتَ» تُو ء «بَلٰی» ی خویشتن
چونِ اِدامِ آز ء شہوتِ وارہیم
جملہ مُونِ یاد ئے، ولی چونِ بئِئیم؟
چونِ اِدیوِ نفسِ بدخو بئِئیم؟

ای خدا! دستی دَر آراز آستین
ما ہمان یارونِ پارینِ توئیم
دیراگر جُنبتہ اُو بند اَشکنے
هیچ کاری غیرِ دَر دینِ مُونی

راہِ خونہٴ حق

کسی کہ عاشقِ خلقِ خدا ئے
 ہمیں کہ ات دید یکی رختش سفید ئے
 بسا مِرتا دلش زنگاری اُش باز
 نہ ہر کس آیہئی قرآن شہِ بر کرد
 نہ ہر کس نامُش احمد بود نبی ئے
 قدم آہستہ آہ، ای خردمند!
 ہزاروں راہِ اِدیوِستون چُدا ئنت

حسابش از دگر خلقون جدا ئے
 مگِو این روسفید ءُ پار سائے
 کہ چون پاتیلِ میریاسی سیا ئے
 خدا جوی ءُ فقیہ ءُ حق گرا ئے
 نہ ہر تازی زبانی مصطفائے
 اِہر گامی یکی دامِ بلا ئے
 ببین کہ راہِ خونہٴ حق کجائے

و شوخی یک رزی خُنجی شہِ ما گت
 بنی آدم اسیرِ مال ءُ جاہ ئے
 زرا ز پیش پیش شہِ خیز ئے ءُ مردُم از پس

کہ زر در زندگی مشکل گشا ئے
 اگر شاہ ءُ امیر ئے یا گدا ئے
 اجل چون بادِ صرصر شو ن قفا ئے

خدایا! مرغکی سرگشتہ ام مّو
 خداوندا! دلی آگاہ ام آدہ!

رہم پر پیچ ءُ دیدہ ام بی ضیا ئے
 کہ آگاہی متاعِ بی بہائے

باریدو

اُم اَوے کِه و امیکده منزل بَگِرم باریدو
اُم اَوے کِه جز شاهد ء ساغر نِگِرم یاریدو
دست اِدامونِ حریفی بَوم ء زلفِ صنمی
کِه به از رندی ء مستی دیگه نی کاریدو
عمر اِبیهوده تلف بوذ اِسِرِ مدرسه یا
به کِه رختُم بَکشم و اِسِرِ بازاریدو
حکمت ء فلسفه دَر دِل ء خونِ جگرے
اُم اَوے از این چَمبِرا و اچَم سِرِ پَلگاریدو
از خِرَتِ غیرِ جفا ء غم ء دَر دِ اُمِنه دیدے
ای جنونِ اُم آخوذ بَگِرم کِه امدے خریداریدو
اُم اَوے اچَم سِرِ و بیاوون نِسَم ء هو بَکشم
تا کِه مَرْتُم بَیِنِنْتِ قِیسِ دِلِ اَفکاریدو
یک دَمی این دِلِ سَرگشته نایارِ مَوْنِه بوذ
هَی پَلَسْمودِ دَلُم! باز اِمَو بیزاریدو
بزمِ خنجی دیگه بی رونق ء بی ساز ء می ئے
اُم اَوے کِه و امیکده منزل بَگِرم باریدو

عِزَّتِ نَفْسِ

بالبِ تشنه، پشینِ گرم، خُودِ یکِ پُشته خار
رِه چُدنِ با پایِ پتی لُوی سنگلاخِ خارزار
یا که بُردنِ اسامے گِراشی کِوَلَه سِگرَهٗ هُسی
یا خِلاوا مُشتنِ اِز بهرِ حِسودِ نا و کار
صد و لا بهتر از آن که در هوای مالِ عِجابه
بِکِنِه پِشِ نامِرْدُمونِ اِظهارِ عِجزِ اِنکِسار
از مِونِ آدَمِ عِ حِوَاءِ تا اِینِ عَهْدِ ما
مِرْتَمِ اَمْدِستِنتِ چُدِستِنتِ صد هزارونِ در هزار
جِلِّ نامِ نِیکِ اِهلِ عِزِّ نَفْسِ عِ اَبِرو
چَشِ بِکُنْ، نامِ کِی و اِموِندِئِ اِصْفَحَهٗ رِوزگار
حِرِصِ اِسامے جِاهِ عِ مَقامِ عِ ثِروَتِ عِ قَدِرتِ مِزن
بِگِروُخِ از آزِ هِوا، چُونِ گِوسِفنِندِ از گِرگِ هار
در حِضُورِ مِرْتَمِ دِونِ پایِه گِردِتِ کِجِ مِگِیر
تا نِیَه بُوَهٗ در پِیشِگِاهِ رَبِّ اَعْلٰی شِرمِسار
مِنتِ مَسْنَدِ نِشِینِ سِفلَهٗ خُودِ بِینِ مِکَش
اِز دَرِ خَلْقونِ مِکُنْ اِی دِوستِ کِسبِ اِعتِبار
گِوِهرِ عِزَّتِ مِنه پِشِ مِرتِ گِوِهرِ نِاشناس
طِوِطِینِ خَوشِ گِوِ مِکُنْ تَقْدِیمِ اِمْرِوِ لاشِخِوار
مِرْتَمِی از ناکسِونِ عِ غِیرتِ از هِیزونِ مَخِوَاه
بِرِزگِرِ تَخْمِی یِه اِپاشِے تِگِ زَمِینِ شِوَرِه زار
لِذتِ دِنیَا خَوشِ ئِ ثِروَتِ خَوشِ ئِ قَدِرتِ خَوشِ ئِ
جُمْلَهٗ اِینِ یائِنتِ مَتاعِ زِندِگیِ ناپایدار

خالقِ هستی، جهانی اش آنَدئے زیبا ء گش
 با هزارون زیبر ء آرایش ء نَخچ ء نگار
 هر زمونی جلو ء هستی وَنَخچی بُردائے
 هَمچُو تاوشتون ء پائیز ء زمشتون ء بهار
 اش آفریدئے جن ء انس ء مرغ ء ماهی دام ء دَد
 زندگی اش آراستئے عینِ بهونِ رنگینِ عذار
 حُبّ دنیا هَمره خونِ تِگِ تَنِ ما جاری ئے
 اسامے که بِبریم بهره از هر نعمتِ پروردگار
 سُنّتِ هستی ئے برخورداری از هر نعمتی
 چُون زن ء فرزند ء ماشین ء سِراء ء خُویش ء یار
 چُون مقام ء مکنّت ء تدبیر ء عقل ء علم ء فند
 چُون جماع ء خُورد ء خَواو ء بازی ء گشت ء گذار
 در کلامُ الله « قُلْ مَنْ حَرَّمَ » اسامے ما امدئے
 تا که بکنیم طیبّاتِ رزقِ اِگیتی اختیار
 این جهانا، در مثل، یک سفره گسترده ئے
 رَبُّنا روزی رسون ء اهلِ روزی جیره خوار
 « لا تُحَرِّمَ مَا أَحَلَّ اللهُ » دلیلِ ره بِگیر
 نعمت ء لذتِ اِدست آر با تلاش ء سعی ء کار
 خُوش بِگرد ء خُوش بِپوش ء خُوش بِنُوش ء خُوش بخور
 بهره آسبه از مواهبِ های بی حد ء شمار
 آبروت اما مدیه اسامے مال ء جاه ء نام ء کام
 لو اِدِر گاهی مینه جز بارگاهِ کِرِدِگار
 هر که چو پشتِ دری جِلّ اَز در یزدانِ پاک
 بی نصیبِ آگشت ء نومیّد ء ذلیل ء زشت ء خُوار

فتنہ

وای! چہ فتنہ کِردائے زلفِ شِکَن در شِکَنُت
چشمہٴ نِوِش اُوردائے غنچہٴ نازِ دہنت
جامِ شرابِ ئے چشِ تُو جادونِ خِوائے چشِ تو
خَرگِ تَشِ ئے نگاہِ تو، جسمِ بلورِ ئے بدنت
عطرِ نسیمِ صبحدمِ کِہ اشِ کِہ چمنِ مشکِ فشون
اُشِ گِرتِ اُودِ اِکویِ تُو بویِ عبیرِ دامنِ
مُرو دلِ اِزِ هِوایِ تُو دلِ و سِرا نِہ بَسْتائے
بِی سَرُءِ پا تپِ تپِ اُشِ ئے در هوسِ باغِ تنت
ای ہمہ نازُءِ دلبری! جونِ اِفدایِ نازِ تو
خِوشِ بِخِرام! تا بَبُومِ مستُءِ خرابِ اِدیدنت
مایۂ زندگیمِ ئِہ تُو، دامنِ اِما مچین، بَدآ
تا بچینمِ گُلِ حیاتِ از گُپِ ءُ لَنجِ ءُ گردنت

وَفِیْ مَرَادِ

نازنینی مینِ خوبونِ جهانِ تنہائی
شوخِ آہوکفلی، سروِ سہی بالائی
خوشِ خرامی خوشِ ادائی ہمہ تن زیبائی
شہِ دلْمِ بستِ عشقِ رُخِ خوشِ غوغائی
ہر کجا ہی چدے، واپا بدئے واویلائی
کہ و تدبیرِ گیرہن از گرِ ما یگشائے
دل و دینِ اُس کہ فدایِ صنمِ ترسائی
غرقہ از سیلِ فناخیزِ یہ اگنِ پروائی
ہر کسی و فیِ مرادِ خوشِ اگنِ سودائی

دلْمِ اُس واسے پری رو صنمی، رعنائی
بتِ نازکِ بدنی زُھرہ چشی، غنچہ لبی
چابکی، موی میونی، گہرینِ دندونی
رخ و رافروختہء جام و دست از درِ اومد
نہ مَو تنہائیم افتادہء دامِ زلفش
دوستونِ عیبِ مَو از رندیء مستی مکنید
شیخِ صنعان کہ علمدارِ خدا جویون اؤد
خرمنِ طاعتِ چل سالہ بگو باد بیز
واعظہ زہدِ ریا خنجیء عشقِ رخِ دوست

مَوَّءُ مَلَا

خفتنی واردِ مسجد بُودَم از بہرِ نماز
تا کہ بکنم خُودِ دَیَانِ اَزَلِ رازِ نِیاز
چش مہِ مَلَا افْتہِ کہ تکیہ شہِ محرابِ زَتِ اُودِ
سَر تِراشیدہٗ ءُ بی سُبَلتِ ءُ بارِیشِ دراز
سَنگَلِ ءُ شادِ اُودَمِ ءُ ذِہنِ مَوَّءِ آمادہٗ بحث
دلَم اَش گُت: خُودِ مِلا سِرِ شوخی بِکُوواز
چُدَمِ ءُ خدَمَتِ مَلَا امِ کہ عَرَضِ ادبی
مِیندا کہ از سِرِ مِلا ادبِ اَش کہ پرواز
شیخنا زِرِ چَشکی اَش گُت عَلَیْکُم، چہ ات اَوے؟
اُم گُت ای شیخ اجازتِ اَمُودہ کہ ام ہستے نِیاز
رُوزگاری ئے دلَم چَرَمکِ شَکِّ اَش بارِئے
گاری نِ معرفتَم اُفْتَدئے تِگِ دستِ انداز
یانم، انگار کہ بیزارمِ اِطاعاتِ ءُ عمل
نِہ طہارت، نِہ تِلاوت، نِہ تَبَتُّل، نِہ نماز
اِسِرِ زَلْفِ بُتی دینِ ءُ دل اُم کِرْدئے گِرُو
جُہُونی، دِلِ بَرکی، عِشْوہِ دِہی عاشقِ باز
دستِ نِقاشِ کہ نِقشِ تِنِ ہی اَش اَکْشیدئے
ہرچہ خوبی بُودئے شہِ دِوشِ ءُ بَرشِ بَسْتئے تِراز
دہنش غنچہ گُپشِ لالہ چششِ نرگسِ مست
نارِپستونِ ءُ سَمَنِ سِینہِ ءُ مو غالیہ ساز

گردنش مرمری ء ساق ء سرین ساده ء صاف
 لب ء لُنْجُش شَکَرین ء حرکاتش همہ ناز
 قامتش سرو سہی ء بدنش جسم بلور
 سخنش راحتِ جون ء نفسش روح نواز
 پس ء پشتش چمنستون، بغلش باغ ء بہار
 ہوس آلودہ ء خوش مشرب ء عشرت پرداز
 وختی از در در آدا جلوہ کنون چون طاووس
 دلم آفتے ایتیش، جوم ابوے پرسوز ء گداز
 اش آشانم، خوش شہ تماشای بر ء دوش انیم
 یک دوجامی اش اتم ء خود دل اش اکنم دمساز
 اشکفے غنچہ لوش ء آدرخشے چشیش
 تش خواهش شہ تن آفتے ء ابوے گرم نیاز
 باغ آغوشش آمادہ گل چیدن ابوے
 اگرم بند کباش ء در عیش اکنم واز
 پنجہ تگ سنبل موش از نم ء گردنش اکرم
 نرم نرمک اخزم تا سر گنجینہ راز
 شیخنا! محض خدا! دست مؤء دومن تو
 نفس سرکش شہ دوئے تگ رہ کج با تک ء تاز

اُم گت ء اُم گت ء ملا ہمہ واگوش بوس تود
 پشت دستش شہ کپ اود بی خبری ہی اش ازد گاز
 نہ جوابی، نہ کلامی، نہ نگاہی شہ مؤد د
 خود تل اش کرد اود ء یک بار گناہی شہ مؤد د

زندگی

تا چشم بر خیز تند گنبدِ خضرا بُدئے
دل اسیرِ خیزِ امروز ءِ دے ءِ فردا بُدئے
بس کہ دھرِ بی مروّت کج رو ءِ کج پرورئے
نفسِ بدخو سرکش ءِ مغرور ءِ بی پروا بُدئے
رہبرِ ما دیب ءِ کارِ ما ہمہ اش لافِ گزاف
فتنہ های ما ببین کہ ہر طرف واپا بُدئے
از جہادِ ما نفاق ءِ کینہ دنیا اُش گرت
«جاہدوا فینا» ی ما اِساے تپتپو ءِ ہر ما بُدئے
مردِ خود بینی کہ جز سود ءِ زیونِ خوش یہ ابین
چون اش اُشا دعوی بکن کہ انیک ءِ بد بینا بُدئے
ہر کہ آزادی اِساے خوش اش اوے کہ تو برش وانبے
بی تکلف! مینکہ آزادگون رسوا بُدئے
دورِ گردون دفتری اُش بارئے بہرِ ثبت ءِ ضبط
این یکی تگِ شلِ خوتئے، آن از کھستون تا بُدئے
یک کسی دیدہ ءِ دلش و اخون بُودئے اِسای دردِ ما
یک کسی جامِ میس لبریزِ اخونِ ما بُدئے

ھریکی یارونِ ما یک ارزشی شُون لوندئے
آن یکی کانِ زرا این یک صخرهٔ صمّا بُدئے
قبرِ متروکی ام دیدتِ گِ دو منہٗ چرخا و خُنج
اُم گُت: این ہم یک رزی از مرتّم دنیا بُدئے
اینگا یکتا تِ گِ بیاوون اُفتدئے بی نوم ءِ یاد
ھیچگہ یانے میر مرتّم یا جُلِ خِرا لا بُدئے
بِگذرے بس سالیون، ما ہم تِ گِ دنیا نہ بُویم
ہم چُنون کہ نی ارز ہر کس کہ پیش از ما بُدئے

بہارِ خنج

بہارے دشت ء دمن شوخ ء سنگ ء زیبائے
زمون گشت ء گدار ء گہ تماشائے
زمین شہ بر کہ کبای حریر رنگارنگ
دؤوارہ بلبل ء گل بزم عیش شون پائے
بین کہ دومن لیتو عروس جلوہ گرے
لباس لوزؤ ء چرخاوپرند ء دیبائے
اچل گزی اچو، بنگر بہشتِ عدن امانے
گنم وایستے ء موجش وسان دریائے
اکہ برا چو، چشی الوی کناردون ای بی
کہ ہر درخت کناری چو سرور عنائے
کلیلہ چنچ اش ئے لوی کناریا ہمہ جا
اغصہ فارغ ء دلشاد ء مست ء شیدائے
نوازش تن گل کردائے نسیمی نرم
اچک چکون برون آسمون گہرسائے
دل رمیدہ ہوا اش آسے ء دست مؤ چو
کہ عشق باز ئے ء زیبا پرست ء رسوائے
بدآ برز امودہ ساقی کہ لوی بسیط زمین
بساط عیش ء طرب ہر طرف مہیائے

امّودِه! تَه واخوَرَم اِيادِ يارِ لالَه رُخِي
 كِه سِينَه اِز غَم دورِيش پَر وَغوغائِ
 اِ هَر طرفِ نَگريستام ءُ هَر كِجا كِه چُدام
 نِگارِ گلِ رُخِ سيمينِ بَرَم نِه پيدا ئِ
 خَزونِ گذشتِ ئِ كَنونِ ءُ بَهارِ واگِشتِ ئِ
 خَزونِ عمرِ - وِلي - بِي بَهارِ ءُ فردائِ
 زَمونَه چوَن گُذَرستِ اِي دريغِ مَوامِ نِه دانستِ
 بَهارِ عمرِ كِجا چو كِه غائبِ از مائِ
 وَايادِ دَوَرِ جَوونِي، بَرزِ، امّودِه، ساقِي!
 تَه واخوَرَم كِه دَلَم مَرُو نَاشِكيبائِ
 امّودِه! تَه هَمرَه خنجِي غَزَلِ سُرَا وَا بَؤُم
 كَنونِ كِه طوطينِ خَوَشخَوَانِ دَل شَكَرِ خائِ

قال: «رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ». قال: «لَنْ تَرَانِي!»

لن ترانی

شوی کارِ خردِ پرداخته ام کرد
هوای یارِ بی انباز ام آسست
گذرگاهم همه اش دریای خون آود
چدم پری زنون تا کوی دلدار
هویدا بود جهانی نور در نور
مؤ حیران تماشای تجلی
که ناگه پرتوی از لامکان جست
مه چون جخت اخگری اش سو خندم پاک
ایتگ هر ذره خاکستر مؤ
همه بی سر ولی رخشون چو مهتاب
دست هر یکی تشت سیاوش
همه پری زنون راهجویون
اژرفای فلک از منبع نور
که: «ای در عشق ما تن کرده فانی!

لِوای بی خودی افراخته ام کرد
سوارِ دل بُودم، پرواز ام آسست
جنونِ ذی فَنونم رهنمون آود
که پریکنم مشام از بوی دلدار
پس ء پیش لامکانی نور در نور
فنای نورِ زیبای تجلی
دواری اش کشید ء راهم اش بست
بلم اش تَکند تَگِ پهنای افلاک
تنی وارستد عینِ پیکر مؤ
صف اندر صفِ دوون ء پرتب ء تاب
اِهر تشتی سِری تاونده چُون تَش
فتون خیزون اِسمتِ نور، پویون
صدای دلنوازی رُستد از دور
گنابازی بس آگن! لَنْ تَرَانِي»

مال ۽ علم

دُوشِ مِینِ مَوُّ دِلِ نِزَاعِ ۽ قِیلِ ۽ قَالِی اُفْتَدَّئِے
ہمدلی اُم اُوے کِہ اش بگوم خُوَدِ دِلِ چہ حالی اُفْتَدَّئِے
اُم گُت: ای دل! تا کی از آز ۽ هوا خالی یہ اَبُوہ
چش تہ مالئِے ۽ تُوْبِرَہَاتِ اِزِ اِخْلَاقِ خَالِی اُفْتَدَّئِے
دل زبُونِ اَشِ اَکَدِ جِوَابُمِ اَشِ اَدَدَ ۽ بَرہَانِ اَشِ اُورِدِ
اَشِ گُت: ای جان! کَلَّہَاتِ اِنْگَارِ اَخِیَالِی اُفْتَدَّئِے
یک کمی دُورِ ۽ وِرِ خُوْتِ چَشِ بَکُنْ، دِنِیَا بَبِینِ
قافلہ اش و ابار کِرْدِے ۽ یُکِ جُوَالِی اُفْتَدَّئِے
چوپونِ بی مایہ دِہ تُوْنِ کِہ میوہ اش کُورُو اُوَدِ
اَشِ بَبِینِ وَا لُوٰی چہ دَسْگَاہِ ۽ جَلَالِی اُفْتَدَّئِے
تاجرئِے، جَنَسِیَہِ اَشِ ہَہ، رانندہ ۽ خَدَامَہِ اَشِ ہَہ
چاخ ئِے چون خِیگی ۽ زِرِ غَطْرَہِ ۽ عَکَالِی اُفْتَدَّئِے
کار ۽ بارشِ خُوَدِ تَلْکَسِ ۽ فِکَسِ ۽ خُوَدِ کَمِیُوْتِرِے
اسم ۽ رَسْمِشِ تِگِ زَبُونِ ہَر بَا کَمَالِی اُفْتَدَّئِے
تِگِ عِزَا ۽ تِگِ عِروسی جاش صدرِ مَجْلِسِ ئِے
چون کِہ ثِرُوْتَمِنْدِے جَاہُشِ خِیْلِی عَالِی اُفْتَدَّئِے
ہَرَگَہِ اَزِ شَہْرِی بِیَا دِ یَکِ رَا سْتِ مِہْمُونِ ہِی اَبُوے
مَجْلِسُشِ سِی مِترِے، دَہِ پُونزَہِ تَا خَالِی اُفْتَدَّئِے
ارزشِ مَرْتَمِ وَا پُولِ ئِے ۽ زِیْبَرِ دِنِیَا وَا مَالِ
اِیْنِگَا ذِہْنُمِ اِیَا دِ یَکِ نِیْکُو مِثَالِی اُفْتَدَّئِے

تِگِ کلامُ اللّٰه وَاخْوَانِ آيَةُ مَالٍ ؕ بَنُونَ
 ذَكَرَ اِيْنَ آيَاتِ اسَا مَ اِيْنَ دَا مَجَالِي اُفْتَدَّئِ
 هَرَكَهٗ پَوَل اَش نِيَسْتِئِ تِگِ جَامِعِهٗ بِي اَرَزَشِئِ
 عِيْنَ تَوِيَا تِگِ بُلِّئِ مِيْنَ كِهٖ اِزْوَالِي اُفْتَدَّئِ
 حَرْفِ «كَادَ الْفَقْرُ كُفْرًا» اَز رَسُوْلِ اَكْرَمِئِ
 يَعْنِي اَز فُقْرَئِ كِهٖ مَوْمِنِ اِكْجِ رَوَالِي اُفْتَدَّئِ
 عِلْمِ ؕ دَانَش خُوبِئِ لِيَكْنَ عِلْمِ بِي مَالِ اِيْجِ نِي
 خِيْلِي عَالِمِ اِز فُقَيْرِي اِهْشْتِ مَالِي اُفْتَدَّئِ

هَرَكَهٗ هَم مَالِ اَش بَوِّئِ هَم دَانَش وَجُودَش كَامَلِئِ
 مِيْنَ دَا شَخْصِي فَالِ بَخْتَشِ اِنِيَكِ فَالِي اُفْتَدَّئِ

اِي خُدَايِ گَنْجِ بَخْشِ ! اِي كَرْدِ گَارِ چَارِهٖ سَاَزِ
 اِي كَرِيْمِ قَادِرِ رُوْزِي رَسُوْنِ بِي نِيَاَزِ
 كَرِيْمِ تِگِ سَنَگِ ؕ مَهِي تِگِ اَوَّ شَاهِيْنَ تِگِ هُوَا
 جَمَلَهٗ رُوْزِي خَوْرَدَائِنْتِ اَز خُوَانِ تَوَايِ كَارِ سَاَزِ
 اُمَّ اَوِّئِ شَكَايْتِ نِيَكْنَمِ اَز حَكْمِ تَوِيَا رَبِّ خُوْتِ دِيْدَا
 مَوْدَهْنِ اِمَّ اَبْسْتِئِ اَمَّا دَلِ زَبُوْنِ اَش اَكْرَدَّئِ وَاَزِ
 مَا تِهٖ لُوِي دُنْيَا اَوْرَدَّئِ بِي رِضَا ؕ شَوْرِ مَا
 يَا مَكُوْ بِنْدَهٗ اِمَّ بِيُوِيْدَهٗ، يَا هِيْلَهٗ وَاِنِّي خُوْدِ مَا بَسَاَزِ
 عَدْلِ ؕ اِنْصَافِ تَوِيَا رَبِّ! حَكْمِ اَكْنِ كِهٖ بِنْدَهٗ يَاتِ
 سَنَگِ رُوْزِي شُوْنِ يَكِي بَوِّئِ دَرَبِ رُوْزِي شُوْنِ بَوِّئِ وَاَزِ
 پَسِ چَرَا يَكِ بِنْدَهٗ ئِيْتِ اَش هَسْتِئِ مَالِ بِي حَسَابِ
 دِيْگَرِي بِي چَارِهٖ ؕ مَحْتَاَجِئِ اِسَا مَ يَكِ نِيْمِ غَاَزِ

کافرستون خُرْمِ ءِ سَوَزْ ءِ گَشِئِ عینِ بہست
 زندگینِ ترسائِ گورائِ کِردئِ عیشِ ءِ نِوشِ وناز
 مؤمنِ بی چارہ کِہ رامِ ءِ مطیعِ امرتِ ئِ
 دایمًا تِگِ فِکرِ حجِ ءِ روزہِ ئِ ءِ ذکرِ نماز
 تُوْبْرَہِ اش از نونِ خالیِ ئِ ءِ محتاجِ ترسائِ جہود
 زحمتش بی خیرِ ءِ کارش پُرگِرنِ ءِ رمزِ راز
 آن کِہ تُوْا تِ یَشناسِ ءِ نومتِ یَبْرَ ءِ یادتِ یکنُ
 پشتِ اَسپِ دولتِ اتِ شوندئِ کِہ ہر جاتِ اوے بتاز
 این یکی کِہ بندہٗ تسلیمِ درگاہِ تُوئے
 دستِ ءِ پاشِ اتِ بَسْتِئِ اتِ کِردئِ اسیرِ سوزِ ءِ ساز
 تُوْا تِ گُتِئِ دنیاتِ لاسْتِئِ اِسیِ عبادِ صالحینِ
 وعدہٗ تُوْ حَقِ ئِ یاربِ ! حالاً اِسامِ ما و امباز
 احتیاجِ از بینِ مرْتَمِ واسِہ، ای رَبِّ کَریمِ
 دَرَبِ روزیِ اِز پَیْشْتِہ در بیار، رَہِ واکُوْ واز
 روزیِ ہر کسِ کمِ اتِ کِردئِ بَشِ اَکُنْ ای خدا
 ہر کسیِ بی چارہِ ئِ اشِ آدِہِ دُوْ تادِستِ دراز
 مرْتَمیِ کِہ رَہِ و جائیِ یَہِ بَرنتِ ءِ مالیِ شُوئیِ
 شُوْنِ سوارِ گارینِ دولتِ کُنْ ءِ ہئیِ اشِ آدِہِ گاز
 میندا کِہ ہُوْرِ بہاریِ خارِ ءِ گُلِ سیراؤْ اَکُنْ
 مالِ اِلُوئیِ مرْتَمِ بَرینِ، ای رازقِ مرْتَمِ نواز

حاجی

دَوشِ چَدَمِ خُونَهٗ حَاجِی کِه اِحجِ وَاگِشْتِ اَوُدِ
اَو چَه زَمَزَمِ وِتَسْبِیْحِ اَش اَوُرْدِ اَوُدِ سَوِغَاتِ
اُم گُتِ اَز مَکَّهٗ خَوْشِ اُمْدِ سِتِهٗ ءُ حَجَّتِ مَبْرورِ
بِشْمِ اَیَا دَلْتِ اَگِشْتِ ئِهٗ اَز لَاتِ ءُ مَنَاتِ؟

وَخْتِ اُتِ بَسْتِ لِبَاسِ خُوْتِ ءُ اِحْرَامِ اُتِ بَسْتِ
بِشْمِ اَدْرِ چُدِهٗ اِز پِوَشِشِ تَزْوِیْرِ ءُ رِیَا؟
دَلْتِ اِز مَلِکِ ءُ زَرِ ءُ قَدْرَتِ ءُ نَخُوْتِ کِیْنِدِ سَتِ
هَمْرَهٗ نَعْرَهٗ «لَبَّیْکِ» وَدَرْگَاهِ خَدَا؟

بِگُو مِیْنِ وَخْتَا کِه تِگِ جَمْعِ خَلَائِقِ گَمِ اَوُدِهٗ
پَاوِپَایِ خَلْقِ خَدَا سَکِ لُکِ اُتِ اَوُدِ وَخْتِ طَوَافِ
خُوْدِ پِرسْتِیِ ءُ غَرورِ اَز سِرِ خُوْتِ اِتِ اَدْرِ کِرْدِ
قَصْدِ تَسْلِیْمِ ءُ رِضَا اُتِ کِرْدِ بَا نِیَّتِ صَافِ

بِشْمِ اَنِ وَخْتَا کِه تِگِ جَاگَهٗ اِبْرَاهِیْمِ
نِیْتِ قُرْبَتِ اُتِ اَبَسْتِ ءُ اِقَامَهٗ اِتِ کِه نِمَازِ
هِیْچِ اِتِ اَیَا دِ اَوْمَدِ اِخْلَاصِ دِلِ اِسْمَاعِیْلِ
تَنْ تَسْلِیْمِ تِهٗ «اللَّهِ» دَدِ، بَا سَوَزِ ءُ گَدَا زِ؟!!

بِگَو، وختی که ات اَکِرْد سَعی صَفَاءِ مَرَوَه
هَمَرَه نَعْرَه تَکْبیر چِه ات آیاد اُفْتَد
بِشَم اَن وَخْتَا کِه لب ات آیه زَت اُت گُت «وَحَدَه»
دَلت از جذبَه تَوَحید اِفْریاد اُفْتَد

بِگَو مین شَوْنَا کِه وَا مَوْنِدَه تِگِ دَشْت مِنی
بِشَم آیات گَذَرْنَد وَقِیام ءُ وَسْجود؟
هُنْک اَبُوذ دَلت آیَا اِوَصَالِ رِخِ دِوَسْت
رُوشن اَبُوذ چَشْت از نُورِ جَمالِ مَعْبود؟!

بِگَو، وختی که چِدَه بَهْرِ وُقُوفِ عِرْفَات
چَش تِه درِیای خَلایِیقِ کِه اِمْغَزْت چِه گَذَشْت
اُت گُت: ای کاش کِسی از مِینِ اِینِ درِیانا
بَانْگِ تَکْبیرِ بَرآرِے کِه بَلَرزِے گَه ءُ دَشْت

مِینْگات آیاد اُمَد فرموده سَرْدارِ رُسل
وَأَن هَمَه تَوَصِیَه کِه تِگِ عِرْفَه اَش کِردِ سْتُوذ
بِشَم آیات کِه فَرْمایشُش اَوِیْزَه گُوش
یَا زِرِ بَارِ مَعاصِی دِلِ تُو مُرْدِ سْتُوذ؟!

بِشَم آیَا بِگَو، در مَوْقِعِ رَمِی جَمَرات
تِه دَلت گُت: مَوْ وِجَنْگَم خُودِ اِبْلِیسِ لَعینِ؟
حُبِّ بَاطِلِ تِه دَل اَدْر کِرد؟ شَیْطانِ تِه گُرُوخت؟
نِیت اُت بَسْت کِه جُونِ بَکِنِه فِدایِ رَه دِینِ؟

بِگُو وختی کِه ات اکی کهره چپش قربانی
نیت ات بست کِه هرچی ات هه قربان بکینه
ته دلت گت کِه پس از مین دیگه عهد ات کردئه
کِه زره جوئت نذر ره یزدان بکینه!؟

بگو وختی ات تراشید سره و نش ات اگریت
ته دلت گت کِه مه خوم دور کِه آثار گناه
دیگه گفتون و درو هیچ یه ادارم از بون
یسنفم غیبت و یکنم و کجی هیچ نگاه

این همه ام پرسیده حاجی لورش اش آیه نه زت
هاج و واج اود کِه جوابم چه بگو! و امونداود
مؤمن ساده نا کعبه اش دید اود و واگشت اود
ا «تکی آو و دو تسبیح» دلش خشنود اود

مَرْتَمِ گَرِشْتِی

مِه تِگِ خَاطِرِ گِذِشْتائِ دَاستونِی
 وَرَسَمِ رُوزِگَارِ چَرَوَه‌داری
 دُوآزده جَفْتِ مِیلکی مالِ ءُ بَارُشِ
 چُپْچِخِ هَمِ صَحْبَتِش، شَالُشِ سَلاحُشِ
 اِدِه دَرِ چَرَوَه‌وَا مَیْدِ تِجَارَتِ
 گِذارِ ازِ پِشورِ اُشِ کِه شَادِ ءُ خَوْشِ دِلِ
 شِه پِرسِیْدِ اَشنَاشِ ازِ کَارِ ءُ بَارُشِ
 چُونِ اُشِ فِهْمِیْدِ کِه مَمَدِ مِیْنِ وِلاَنَا
 شِه گُتِ مَاتِگِ جَنَه کَا کَا تِی مَوْهَسْتِئِ
 فِلُونِی اسْمُشِ ءُ بَهْمُونِ نِشُونُشِ
 سَلامِ مَاءِ خَوِیْشِ ءُ قَوْمِ اَشِ اِدِه

خَلاصَه؛ مَمَدِ ءُ خَرِ، کِوَفْتَه خَسْتَه
 سَراغِ خُونَه بَهْمُونِی اُشِ خَواستِ
 دُمِ خُونَه دَرِ اُشِ رَتِ دِلِ پِرا مِیْدِ
 زِنِی کِجِ خُلُقِ اُوْمَدِ بَا وِخِ ءُ بَا وُشِ
 شِه پِرسِیْدِ مَمَدِ: اِیْنِ خُونَه فُلُونِئِ
 زِنِی اَشِ گُتِ هُوْنِ! خَالَوِی یَا نَمِ کِجایی
 شِه گُتِ مَمَدِ: مَوْ مَرْدِی چَرَوَه‌دَارِمِ
 پِراسِوِی شَوْتِ پِشورِ اَشنَامِئِ
 یَقِیْنًا شَوِی تُو هَمِ مَهْمُونِ نِوازِئِ

شَوِی رِسِیْدِستِ جَنَه خُوْدِ بَارِ ءُ بَسْتَه
 رَوُونِ بُوْدِ خُوْدِ خَرُشِ تا خُونَه یِکِراستِ
 اِزورِ خَسْتِگی چِشُشِ اُشِ نِه اُوْدِ دِیدِ
 گِرَکِ پَرکی ءُ بَنجورِ ءُ لُشِ ءُ پُشِ
 کِه مَرْدِی نَامَدَارِ ءُ مَهْرَبُونِئِ
 وِلی اِیْنِ وِخْتَا خَوْشِ خُونَه نِه اِوائِ
 تِگِ اِیْنِ دِه نَا کِسی نِی خَوِیْشِ ءُ یَارِمِ
 کِه بَنَائِی بَزْرَگِ ءُ نِی کِنَامِئِ
 کِه دُورِ خُونَه تُوْنِ لُوِی خُلُقِ وَا زِئِ

اُچَّوْ جَائِی دِگَر اُی نِی ءِ وَا مَان
 اَمِیْدُم بَر کَسِی جِلِّ اِز شِمَانِی
 مَکُن! مَهْمُون شِیهِ دَر کِرْدَن نِه رَسْم نِی
 کَسِی تِگِ خَوْنَه هِشْتَن رَسْم مَانِی
 وِلِی خَوْبِی یَه اَدَا اَز مَرْتُم بَد

شِیهِ کَر وَا کِه مِیْلِکِی نِیَاش هَمَه زُود
 شِیهِ پَر سِیْدُ حَال کَا کَا ی بِی وَفَا یِش
 کِه بَاقِی نِ عَمْر خَوْت بُوْی اِی جَوَان مَرْد
 پَلا س آ مَونَدَه دُور اَز دِیَارَا
 خُوش ءُ زَنَه اَش ءُ بَچ ءُ بَالُش سُوْهْتِ سُوْد
 بَلِ گَر مَه شِیهِ جَا ی خَوْنَه گُلْمِپ اُوْد
 دِیگَر دُور جَنَه ءُ بَسْتِک بَکْش خِیچ
 وَلِی کِن اَز قِضَا نِی چَا ر ءُ نَا چَا ر

خَبَر بُوْد اَز حَدِیْث اِبْن جَا فَر
 کِه یَخَه مَمَدِ جَا فَر بَکُن چَا ک
 کِز لِبَاشِ پَلیتِ پَسْتِ بَد ذَات!
 دِیگَه حَرْفِی اِسَا مَی خُوْت اُت اَنِه جُسْت اِیچ
 تُوْ اَز آدَم گَرِشْتِی بَوَات بُر دِئِی؟
 مَوْ جِلِّ اِز رَا سْتِ گُویِی هِیچ یَا نَم
 اگَر یَا نِه بَدَان! مُر دِ سْت بُو دِ سِ تِه
 چِه هِی، چِه مُر دَه بُو م مَزَا رِی

زِنُوْ اَش گُت: مَا غَرِیْبَه جَا یَه اَدِیْم جَان
 شِیهِ گُت مَمَد: کَسِیْدُوم اَش نَانِی
 اِشُوْ یِک کُنْج دَالُون تُوْن مَوْ بَس اَم نِی
 زِنِی اَش گُت خَالِوْ جَان! اُم گُت کِه جَانِی
 بَسِی خَوَاهِشْت شِیهِ کِه بِی چَا رَه مَمَد

اِ هَر تَهْر اُوْد سِه چَا ر ز تِگِ دِه اَمُود
 وَا اِگِشْتُون، اِپِشُور اَش نَانِی
 یِکِی آه اُش کَشِیْد مَمَد پَر اَز دَرْد
 خُدا ر حَمْت بَکُن مِیْن خَوْنَه وَا رَا
 تَشِی نَا گَه شِیهِ تِگِ خَوْنَه اِفْتَدِ سْتُوْد
 چَدَم اُم دِیْد کِه خَوْنَه اَش تُمبِ تُمبِ اُوْد
 دِیگَر اَسْمُش مَبْر ءُ یَا دُش مَکُن هِیچ
 دَانِ سْتَا یِم کِه گُفْتُم تَهْل نِی اِی یَا ر

سَریْدُو کَا کَائِی وَا اِگِشْت اِپِشُور
 رُوْنَه خَنْج بُوْد تَنْد ءُ غُضْبِنَا ک
 شِیهِ گُت: اِی رَذَلِ بِی عَقْلِ پُر اَفَات!
 خُدا مَ شِنَا سَکِ دِیوونَه گِیچ
 چِرَا اِخْبَارِ مَر گِ مَوَات اُوْر دِئِی؟
 جَوَاب اَش وَا دَد مَمَد: کَا کَا جَانَم
 تُوْ اَز وَخْتِی کِه اَز پِشُور چُدِ سِ تِه
 کَسِی کِه اَش نِی سْت نِی بُو ءُ بَخَا رِی

رؤیا

این مثنوی را تا جائی که به یاد دارم در سنینِ آغازینِ جوانی سروده‌ام
و نخستین سرودهٔ من به گویشِ لارستانی است

شَوِ که ماه اَش زَدَ لومِه صحراو کِرد
سِرّه‌ام اَز نَعشَه شَراب پُراؤد
پَرَتَوِ نَرَمِ ماهِ اِتِگِ درِ دُشت
زَمزَمَهٔ اَوِ لایِ لائِیِ نِ بَباد
لِحظَه‌ئی فَاَرغِ اَبُودَم اَز خُوم
شُودَدَم شادِیِ نِ هَمهٔ دَنیا
دُورِ یَکِ گَلشَنِ مِه لَو بُوَد واز
نَعْمَهٔ چَنگِ اُ بانگِ نِوَشانِوَش
تِگِ گَلشَن هِزار حورِ پَری
پِنجَه درِ پِنجَه ، حلقَه در حلقَه
وَه چِه سَر حلقَه‌ئی ! چَشِ بَد دور
نَازنِیِ که ماهِ خُوبونِ اُود
تا که مَواش دِیدِ اِشاره‌ئی اُش کِرد
یَکِ پَری پِیکَری ، ستاره چَشِی
چابُکِ اُ نَرَمِ اُومَدِ اِپهلوی مَؤ
اُش گُت: اِی سَرفرازِ بَیگونَه
بانوی نَازنِیِ اَفَرمائِ
اگَه تَشْرِیْفِ اَدارَه تاپِشِ ما

آسِیا وِ خِیالِ امِ اَرَوِ کِرد
دَلَم اِز عَشقِ اُ التِهَابِ پُراؤد
مالی مالِی هَمی اُش اِکِرد گَلگِشت
بِی غَمیِ نِ بَچگیِ اش اُورَد مایاد
بِی خِیالِ اَز جِهانِ اُ از مَرْتَم
فَراَّ اُ آزادیِ نِ هَمهٔ دَنیا
کِه اش اِکِه خَرَمِیشِ اِجنتِ نَاز
شِه دَلَم بَرَدِ قَرارِ اُ از سِرّه هِوَش
هَریکیِ اِیتِیِ اِعشوه گَری
شُوا رَخسِیدِ اِدورِ سَر حلقَه
اش اَدِرِ خَشِیدِ وَسانِ چِشمَهٔ نور
اِیتِ حَسَنِ اُ اَفَتِ جَونِ اُود
اساے دَرَدِ مَؤ چاره‌ئی اُش کِرد
فَتَنَه‌ئی ، دَلر بایِ ماهِ وِشِی
گَرمِ تَعظِیمیِ اُش کِه تِگِ لَویِ مَؤ
بِدا رُوشَن گُن بَزمِ شاهونَه
کِه مَبَا خَسَتَه بَؤه اِتنهائی
کَفِ پَایِ مِیهمونِ اِلویِ چَشِ ما

سَخْنی بَہرِ گفْتِگِو ام نہ اُود
 تِگِ سِینَہ ام پَر شَہ زَتِ کمو تَرِ دِل
 «خَوْش اُو مَہ» ئی اُش گُتَم وَ نازِ تَمَام
 دَسْتِ اِسَا مے دَسْتِ مَّو دَر اُش کِرْد
 تَنگِ دُر اِش آکَد ءُ گَہر اُش سَوْنَد
 تَش شِہ جَوْنَم اَبِسْت تَزَہ وَ تَزَہ
 اُش گُت: «اِین واسِہ تازَہ کُن کَامی»
 ہَم دَمی دِل رِبَا ءُ گَر م ءُ صَبور
 مَّو سِرَا پَا نِیاز ءُ ہِی دَم سَا ز
 چَش مَسْتُش وَ تَر ک تَا زِی اُود
 لَعَل ءُ یَا قو تِ شَر مَگِینِ لُپَش
 لِوَرُش خَمِرِ سَر دِ تَا وِ سَتون
 بَغَلِش بَز م عِیشِ بَی زِنہَار
 آرزو مَنَدِ مَآ چِ بَہَارون اُود
 نَر م ءُ صَا ف ءُ سَپِید ءُ رُو ش ن ءُ تَر
 اِش اِکَہ چَا کِ سِینَہ اِش شَر اَر اَنگِیز
 فَر قِ سَ ر تَا وَ نَا خَن مِ اَخ گَر
 مَسْتی اُش بُر دِ اُود اَز دَل مِ آ ز ر م
 چَہ بَگُومِ یَکِ وَ لا مُو تَا کُو چَد م
 ہر سِہ تَنہَا اُودِیم تِگِ کَنجِی

مَّو کَہ جَل اِز مِین آرزو ام نہ اُود
 بَی سِرَہ ءُ پَا چَد مِ طَر فِ مَحْفَل
 نَا زِ پَر و ر دِ نَا ز نِین اَن دَام
 خَنَہ ئی مِیہ مَو نِ نَوَاز اُش کِرْد
 مَّو شِہ لُو یِ تَخْتِ اِبَہ لُونِ خَوْش شَوْنَد
 لِوَرُش ہَر وِ لا کَہ اِش آیَہ اَزَہ
 اِز مِیِ خَا صِشُش اُش دَد مِ جَامِی
 بَز مِی اُم دِید اَز رَقِیبون دَو ر
 مَّو دِل اَز دَسْتِ دَا دَہ، ہِی دِل بَا ز
 بَا دِ خُو دِ مَوْشِ مَسْتِ بَا زِی اُود
 اَنگَبِینِ دَاغِ اَنگَبِینِ لُپَش
 کِلکُش سِیبِ نَّو رِ سِ بُسْتون
 بَر ءُ دَوْ شِش ہَزَارِ بَاغِ ءُ بَہَار
 لَوْشِ خُر مِ تَر اَز بَہَارون اُود
 گَر دَن شِ عِینِ تَخْتِہ مَر مَر
 دَسْتِ نَر مِ نَسِیمِ عَن بَر بِیز
 سِینَہ ہِی شَر ر، دِلِ مَّو شِ ر ر
 سِرِ مَّو گَر مِ اُود ءُ دِلِ ہِی گَر م
 اَد بِ اَز دَسْتِ چو مَّو اَز خُو چَد م
 چَش کَہ اَم آکَد، مَّو ءُ دِل ءُ خَنجِی

چونکہ خنجی رختش اش وابست و از دنیا گروخت
هرکس اُس گُت: ای دریغا آشنا مُون زود چو
لیک تا ہی هدیکی هم اُس نہ پُرسید یک رزی
از کجائے و کِہ ئے چہ اش اوے این دُم چہ گشتائے کوو کو؟

توضیح عبارتها و کلمات

رباعیات و دوبیتیها

دَر اچے (دَر چے): بیرون برود.	بدآ (بَدَّ): بیا.
پِشت: حرف آواز برای راندن پرندگان و مرغان.	بَش (بَک): باش؛ بشو.
یا نَم (یا نَم) [مخفف یَه اَدانم]: ندانم.	اَت اَوے (ت اِ): می خواهی.
اُم اَوے (م اِ): می خواهم.	بدانِه (بِ دَن): بدانی، بفهمی.
لِوشت: بینا، بصیر.	اَش و اِجُو (اَش و اِجُو): او را بیاب؛ او را پیدا کن.
	شِه دامن (شِ دامن): به دامنش.
بِسارِ نِت (بِس یار اِت): بسیار نند.	وگوتین لیتو (وگوتین لیتو): به عظمت لیتو [لیتو نام کوهی در خنج].
مین کسون (مین کسون): آن کسان.	ندے (نَد اِ): نهاده است.
بوستم (بُس تَم) [مخفف بُو دستم]: بوده ام.	لوی دل مُو (ل اِ دِل اِ م): روی دل من.
ول: رها، یله، تنها مانده.	گنایا (گِن یا): دیوانه ها.
اؤد (اُد): بود.	یَه اَدون (ی اِ دو) [مخفف یَه اَدانے]: نداند.
	نِه کَشے (نِ کَش اِ): نکشد.
کِه ئے (کِ اِ): کیست.	خرس (خَرَس): اشک.
یا نَم: ندانم [مخفف یَدانم].	اَش کِرِد (اَش کِ): کرد.
خَوَت ئے (خَت اِ): خفته است.	چو (بروزن بو): رفت.
تِگ: توی؛ در.	بوڈ (بو): شد.
خونَه (خون اِ): خانه.	
چُدائے (چ د اِ): دارد می رود.	نِه اَم (ن اَم) نیستم.
واگد: باز کن؛ بگشا.	اِجا (اِجا): ازجا.
	مُرو (بروزن مرغ): مرغ.

ایه و ابؤدد (ای | اب | د): از هم وا شده بود؛
از هم گشوده شده بود.

پتا ام آپا نند (پ | تا | ما | پ | ان): تار در کنارش
نهادم؛ کنایتاً، اصلاح کردم.

وابست (وا | بست): بر بسته است.
کلوته (ک | لوت): کلاهک نوزاد؛ کلاهک
شاهین شکاری.
واز آکن: بازکن.

آپا به: برخیز؛ برپا خیز.
ای خوآن (ا | خن): بخوان.

آمد (ا | م): آمد.

وادی (وا | دین): وادی.

واپا بوید (وا | پا | بی): برپا شوید؛ برخیزید.
فرعونیا: فرعونها.

بود (بو): شد.

سیره (س | ره): سر.

مه تگ کله (م | ت | گ | ل | ل): در سرم
است؛ در سردارم.

مه دل (م | دل): در دلم؛ به دلم.

چدایم (چ | دا | ایم): دارم می روم.

کهکشانی: کهکشانش.

شیه تگ ده بست (ش | ت | گ | ده | بست):
در ده افکنده است.

اوائے (ا | و | ا): نشسته است.

اینکاش گرت (ان | گش | گ | رت): اینجا
گرفته است.

شوریده (ش | وری | د | ا): شوریده است.
مرتم: مردم.

اش اپندرنت (ش | پن | درت): می پندارندش؛
اورا می پندارند [زمان ساده].

سرهات (س | رت): سرت.

لوی سیر (ل | سیر): روی سیر.

مین (من): آن [اسم اشاره معرفه].

سرتے (س | رت): سراسر است.

ابوے (ا | ب): شود؛ خواهد شد.

بوستم (بس | سم) [مخفف بو دستم]: بوده ام.

دخ ریس (دخ | ریس): ریسنده دوک؛ کسی که
رسن می ریسد.

دنیا اش آند (دن | یا | شان): دنیا را وانهاد.

چیک: پنبه یا مویا پشم آماده رشتن.

شیه یه گرد آکه: جمع وجور کرد. [آکه مخفف
آگرد].

اش واجا نند: به درون اطاق نهاد.

پتا اش واسے (پ | تا | ش | واس): کنایتاً،
برایش مشکل درست شد که نیاز به مرمت
داشت.

دوز (دی | ز): رسن یا طناب موئین.

اُمُوْدِه (مَد) [مخفف اِمُو آدِه]: به من بده.

واخوَرْدَن (واخَرْد): آشامیدن، نوشیدن.

صواب ئے (صواب اِ): صواب است.

پَلَسْمود (پَلَس مود): پلاس مانده؛ نفرین، بمعنای کسی که از یارانش جدا مانده و تنها یادگاری که از او برجا است رخت و پلاشش است.

اَش دید (اَش دی): دید.

چو اِدَسْتَم: رفت از دستم.

اُم اَپِنْدارید (م پِن داری): می پنداشتم.

وفا اش هَه: وفا دارد.

اَوْدَم (اَدَم): بودم.

هَی نِه رَسْتَم (هَ اِن رَس تَم): [حرف تأسف]: کنایتاً، وای بر من که هلاک شدم.

اُم هَد: داشتم.

خُوْد مَو (خُ دِ اِم): با من.

بَوِے (بِ): باشد.

اَپا بَه / اَپا بَش: برخیز؛ برپا خیز.

آرزوی آزادی

مِه خَو او اَوْد (مِخُ وَا اَد): در خواب بودم.

خَو او اَم اَدید (خُ اَم دی): خواب می دیدم.

بَه اَر اَوْد (بَه اَر اَد): بهار بود.

بیاوون: بیابان.

اَش کِدِست اَوْد (اَش کِ دِ س د): شکسته

بود.

خُوْد مَرْتَم: با مردم.

بُوْدِستُوْد (بُ دِ س سُد): شده بود.

اَفْتَدِستُوْد: افتاده بود.

واز اَوْد (واز اَد): باز بود.

چُدِستُوْد: رفته بود.

دِه اَوْرِدِه: ده و بالای ده.

اُمواکد: باز کردم.

اِچاه اَوْد (اِچاه اَد): درچاه بود.

چش اِرِه

بِرِز (بِرِز): بریز.

بَوِے (بِ): باشد.

چَش اِرِه (چَش اِرِه): منتظر؛ چشم بر راه.

شَسْتَم (شَس تَم): نشستم.

دَر آ (دَر آ): در آید؛ بیرون آید؛ خارج شود.

چُدَم (چُ دَم): رفتم.

اُم دید (اُم دی): دیدم.

یا نَم: ندانم.

خَو تَسْتُوْدِنَت (خُ تَس سُ دِ ت): خفته بودند.

چَسْتُوْد [مخفف چُدِستُوْد]: رفته بود.

اَمَد (اَم): آمد.

بَشِنْفِے (بِش ن فِ): بشنود.

اَز بَوْن ساقی (اَز بِن اِ): از زبان ساقی.

ایادِ ملایک دَد [مخفف اَدَد]: به یاد ملایک

دهد.

شِه خدا رَسِنِے: به خدا برساندش.

أش ديدُ (أش دي): ديد.
أش زت (أش زت): زد.

أش گت (أش گت): گفت.

راز مستی

بدا (ب د): بیا.

ندا بزنم.

برز (ب رز): بریز.

بگوم (ب گم): بگویم.

ام انشاط آرے (مان شات | آر): مرا بر سر

لوی سیر (ل | سیر |): روی سر.

نشاط آورد.

نه آویزون ئے (ن | آوی زون |): آویزان نیست.

امؤاده (ماد): به من ده.

أت آهشت ئے (تا هشت |): بر جا نهاده ای.

بوم (بم): باشم.

بدا واسه (ب د | واس |): بیا بردار.

دے (د): دیروز.

اساے خوت (اس | خت): برای خودت.

نی: نیست.

امأشا: می توانم [زمان ساده].

دریه آدا (در | آ | دا): بیرون نیاید.

میه اشکست ئے (میش کست |): شکسته ام.

ایاویزے (ایا | ویز |): می آویزد [زمان ساده].

أت اوے (ت | آ |): می خواهی.

پروائی شه دریا نی: پروایی از دریا ندارد.

چدار: پابند جانوران اهلی؛ وسیله کنترل.

مؤیم (م | م): من ام.

ام بار (ام | با): [مخفف ام بارے]: در دست

ام بار ئے (ام | بار |): در دست دارم.

دارم.

سُخند: سخن.

نِسَم (ن | سَم): [مخفف آی نِسَم]: بگذارم.

ام اوے بگوم (م | ب | گم): می خواهم بگویم.

بؤے (ب): باشد.

بل میه سره (بل | م | س | ره): خاک بر سرم.

وانی (وا | ن |): فرو نشیند.

زه ره گتاش ام نی (زه | ره | گ | تاش | ام نی):

این بنده تهی مغزا (ان | بن | د | ا | ت | هی | مغ | ز):

جرات گفتنش ندارم.

این بنده تهی مغز.

ام آجرات آر (ما | جرات | آ): مرا بر سر جرات

مین بنده نا (مین | بن | دن): آن بنده مشخص.

آور.

اش آجست ئے (شا | جست |): یافته است.

وانی (وا | ن |): فرو نشیند.

این دنیا نا (ان | دن | یا | ن): این دنیا.

اچم (ا | چم): بروم.

امواسست ئے: برداشته ام.

جار ا خدا بزنم (جار | ا | خ | د | ا | ب | زنم): خدا را

سردر گریبون

صدای پا شنید؛ بانگ زد که کیست؟
گفت: اشترم. گفت: مگر اشتر بر پشت بان
می رود؟ گفت: مگر خدا را می توان در
درون کاخ جُست؟]؛ یعنی، در همه جا و
همه حال امکان باز شدن چشم و گوش و
رسیدن به خود آگاهی وجود دارد.
بِستِئِ (بِستِ-): افتاده است.
ام آکاویدئِ (ماکِ-ودِ-): کاویده ام؛ جستجو
کرده ام.
یَه اُرستِ (یُرْسِ-تِ-): بر نخیزد.
خَرسِ چشی: اشک چشمی.
بِفَتِ (بِفِ-تِ-): بیفتد [مخففِ بَیْفَتِ].
واگَوِ (واگِ-): باز گوید.
جُدِستِنت: رفته اند.
بادیَه: بیابان.
بانگِ دِرا: آواز زنگِ کاروان.
تَنگِئِ (تَنگِ-): تنگ است.
تِگِ این دِه نا (تِگِ | اِن | دِه نِ-): در این دِه.
اش اگتِ (شِ گتِ): می گفت.
لَرْد اَبودِستَم: دور و منزوی شده ام.
تیل (بروزن پیل): طلایه؛ جلودارِ کاروان.
دُزگِه: دزدگاه؛ کمین گاهِ راهزنان.
یانی (یا نِ-): نمی داند [زمان ساده].
شِه دامونِ کبانی: بردامان قبایش نیست.
زَتائِ (زَتِ-): دارد می زند.
مَلَنگ: کسی که به دنیا تعلق خاطر نداشته

دَش: دیشب
اُم پُرسید (اُم پُرسی): پرسیدم.
تَشِ اَیْمَن (تَشِ | اَیْمَن): آتش اَیْمَن [آتشی
که در وادی اَیْمَن در کوهستان به موسا
بانگ زد و مأموریتِ مبارزه با فرعون را
به او داد]؛ کنایه است از وسیله آگاهی.
اِسائِ چِه (اِسِ-چِ): برای چه؛ چرا.
گُرا (گُرا): فروزان؛ شعله ور.
مَه (مَ): مگر.
مَدین: آنجا که پیر دل آگاه عصا به موسا داد؛
کنایتاً، جائی که ابزارِ فعالیتِ آزادی نگر در
اختیار گذاشته می شود.
چُدِ (چُ-دِ): رفته است.
پیرِ دل آگاه: شعیب که نور نبوت را در جبین
موسا می دید و عصای نبوت به او داد؛
کنایتاً، کسی که ابزارِ آگاهی دهی را در
اختیار می نهد.
هیچکِه: هیچ کس.
اِعیقِئِ (اِعیقِ-): ز عشق است.
خَسْتِئِ (خَسِ-تِ-): خسته است.
دیگِه (دِگِ-): دیگر.
تِگِ مصر: در مصر.
پُشتِ بون (پُشِ-تِ | بو): روی پشت بان.
اَشترِ شِه خیزئِ (شِ خیزِ-): شتر دارد می دود
[اشاره به داستان ابراهیم ادهم که در مثنوی
آمده است (ابراهیم از پشت بان کاخش

باشد؛ درویشِ خدا مست.

اِحیل رَهسپارون: از خیل رهسپاران.

دَر آ (دَر آ): در آید.

دَر آرے: بیرون آورد.

بِسازے: بسازد.

امو آدِه (مَد): به من ده.

بِبۆم (بِبم): بشوم.

از خۆم: از خودم.

مینِ دریای (مِن | دَر یای): وسط دریای.

خۆد موج: با موج.

خُرۆشون (خُر: شون): خروشان.

بِبۆم وا پیچ ءُ تابِ جاودانی: تبدیل به پیچ و

تاب جاودانی شوم.

چنگِ دل

اِشَو (اِش): امشب.

کِر دَائے (کِر دای): دارد می کند.

أمدے (أمد): آمده است.

مِه تِگِ کَلَه اِفْتَدے (م تِگ | کَل | ل | ف | تَد |): در

سرم افتاده است.

أم آوے بِگۆم (م | ب | گم): می خواهم بگویم.

أم یه آشا: نتوانم.

نِه گۆم (ن | گم): نگویم.

سِنَه ام (س | نم): سینه ام.

اِش کِس تَائے (اِش کِس ت |): شکسته می شود.

وا آهی نِه بؤے (وا آهی | ن | ب |): به آهی

تبدیل نشود.

شِه تِگ: در آن.

وا دید نِه آ (وا دی | ن | آ): یافت نشود.

تنگ ئے: تنگ است.

این گنانا: این دیوانه مشخص.

یک وِلا: یک باره.

لو و ابیا بان کِر دَائے: باز رو به بیابان می کند.

مُون پا اُود (مُون پا | اُد): برپا می داشتیم.

دار ءُ بَد (دار | بَد): چوبه و رسن.

لُوی دُوشُم اُود (ل | د | شُم | اُد): بر دوشم بود.

رَه مَه اسپرید (رَه | مَس | پ | ری): راه می سپردم.

اِفْتَدے (اُف | تَد |): افتاده است.

بُودے (بُ | د |): شده است.

این شوریدۀ نا (ان | شور | ی | دَن): این شوریدۀ

مشخص.

اُش آموخت ئے (شا | موخت |): آموخته است.

از گنابازیش: از دیوانه بازیش.

تَش شِه تِگِ جونِ بَس تَائے (تَش | ش | تِگ | جوا

بَس ت |): آتش به جاننش افکنده است.

هَم وَندی ن (هَم وَن | دِن |): همسانی.

چَش شِه گفتار آکِنِه: به گفتارش می نگری

[زمان ساده].

حرف اُش زَت ئے: حرف زده است.

خُود زَبون: با زبان.

اُش هَه (اُش | هَه): دارد.

دِے (د |): دیروز.

رانده بود (رُن | د | بو): رانده شد.

بی پروا ئے (بی | پروا | اِ): بی پروا است.

ای دل

گنا بازی: دیوانه بازی.	اُی بی (اِ بی): بینداز؛ بیفکن.
بَس ئے (بَس اِ): بس است.	اُتْهَه (اُتْهَ): داری.
دَسْتُم تِه دامن: دستم به دامت.	فَرَّگ: طناب.
دَوِستا: داری می دوی. [مخفف دَوِستایِه].	کِرِدا [مخفف کِرِدا ئِه]: داری می کنی.
چَشْت واکد: چشمت را باز کن.	کاوین سوزن: سوراخ سوزن.
اُوائے (اُوا اِ): نشسته است.	چَهَر: گودالی که نهال در آن نشانند.
تِه مَکَمَن: (تِ مَک مَن): در کمین گاهت.	فَسیل: خرما بُن؛ درخت خرما.
اُش و اَسِست ئے: برداشته است.	خَالِلَو (خَ لال اِ): میوه تازه رُسته درخت خرما که در مراحل آغازین باشد.
بکنیه: بکنی.	واچیدا (واچ دا): داری برمی چینی.
اِکَلَه ات دَر کُن: از سرت بیرون کن.	مَش: مگس.
واتِگ لونه خُوْت: باز به لانه خودت.	سَک: تحریک؛ ضربت نیش خار یا میخ.
سرگشتگی ن: سرگشتگی.	اُش دید ئے (اُش دِدا اِ): دیده است.
مَچَو (مَچ اِ): مرو.	بَشکار / بَهشکار: فصل شخم زنی.
دُوار: دیوار.	اُت نِه بَست ئے (اُت ن بَست اِ): نه افکنده ای.
اُوائِنت (اُوا ات): نشسته اند.	تالَه (تال اِ): محصول درو.
شُوباز (ش با) [مخفف شُوباز ئے]: در دست دارند.	اُتْهَه (اُتْهَ): داری.
کوویَنه: کوبه.	دون: دانه.
مَپین: مکوب.	مَبَش (م ب اِ): مباح.
اُو: آب.	اِسائے هی: برای او.
اِجُوخَن (ج خَن): در هاون.	دَدا / دَدا یِه: داری می دهی.
لَرَد: برکنار و دور از چیز یا کسی.	خُوْد تُو (خ د ات): با تو.

شطحیات

اُت بَگُوے (اُت | ب | گِ | اِ): بگویدت.

اش آدِه: او را بده؛ به او بده.

دُرُو (دُرُو): دروغ.

اَكْنِه: كُنِي.

بُوْدْنِي (بُوْدِي): بوده است.

مِينِ دَلِي كِه (مِينِ دَلِي | كِه): آن دلی که.

اُتْ نَدْنِي (اُتْ نَدِي): نهاده‌ای؛ گذاشته‌ای.

واخون بُدْنِي: تبدیل به خون شده است.

بِدْ زِر [مخفف بَدْ آ زِر]: بیا پائین.

اُفْتَدْنِي (اُفْتَدِي): افتاده است.

اِدَسْتِ كِه اِفْتَدْنِي (اِدَسْتِ | كِه | اِفْتَدِي):

به دست چه کسی افتاده است.

كَشْتِي نِي (كَشْتِي | نِي): کشتی.

اُمْدِي (اُمْدِي): آمده است.

كِرْدَانِي (كِرْدَانِي): دارد می‌کند.

گستردائِي (گُسْتَرْدَانِي): دارد می‌گستراند.

خُوْدِ پِيَامْتِ: با پیامت.

گَنگِ بِيَّوْمِ: گنگ شوم؛ لال شوم.

اُمِيه اَوِي (اُمِيه | اَوِي): نمی‌خواهم.

بِگُوْمِ (بِگُوْمِ): بگویم.

مُوْنِ يَادِي (مُوْنِ يَادِي): یادمان هست.

چُونِ بِيْلِيْمِ (چُونِ بِيْلِيْمِ): چه کنیم؛ چه

کاری انجام دهیم.

جُنْبِيَسْتِيه: جنبیدی.

اَوْبَنْدِ: آب‌بند؛ بندی که جلو سیل سازند.

اَشْكْنِي (اَشْكْنِي): خواهد شکست.

مُوْنِي (مُوْنِي): نداریم.

راهِ خونهٔ حق

خدا ئِي (خُدا | اِي): خدا است.

جدا ئِي (جُدا | اِي): جدا است.

كِه اِتْ دِيْدِي (كِه اِتْ | دِي): که دیدی.

سَفِيْدِي (سَفِيْدِي): سفید است.

مِگُو (مِگُو): مگو.

پار سا ئِي (پار سا | اِي): پارسا است.

مِرت: انسان.

بَسَا مِرتا: چه بسا انسانی که...

زنگاری اُش با ز: زنگاری گرفته است.

اُش بار ئِي: گرفته است.

پاتیلِ مِریاسِي: کهنه‌دیگی که از نیاکان

رسیده است.

شِه بَر كِرْدِ (شِه | بَر | كِرْدِ): به‌بر کرد؛ پوشید.

بوْدِ (بو): شد.

واسِيه (واسِيه): بردار.

اِدِيوِستونِ (اِدِيوِستونِ | اِدِيوِستونِ): به‌دیوستان.

چُدائِنْتِ: دارند می‌روند.

شِه ما گتِ (شِه | ما | گتِ): به‌ما گفت.

پِشِ پِشِ: پیش‌پیش.

شِه خِيَز ئِي (شِه | خِيَز | اِي): دارد می‌دود.

شُوْنِ قَفَا ئِي (شُوْنِ | قَفَا | اِي): در قفایشان است.

اُم آدِه (اُم آدِه | اِي): به‌من ده.

عزت نفس

مَرْتَمِي: انسانيٽ.
 يَهْ اَپاشِي (يَ اَپاشِ | اِ): نپاشد.
 خَوْشُ ئِي (خَشِ | اِ): خوش است.
 اِين يائِنْت (اِنِ | يا | اِ تِ): اينهائيند.
 اُشْ اَنْدِي (شائِنْدِ | اِ): وانهاده است؛ ساخته و
 آماده کرده است.
 گَش: زيبا؛ دل پذير.
 زِيْبَر (بروزن پيکر): زيور.
 بُرْدائِي (بُرْدِ | اِ): دارد مي برد.
 اُشْ اَفْرِيْدِي (شائِفِ | رِيْدِ | اِ): آفريده است.
 اُشْ اَراسْتِي (شائِرِ | اسْتِ | اِ): آراسته است.
 بِيْهون: عروس.
 خَوْرْدِءُ خَوّاو (خَرْدِ | اِ | خِ | اِ): خورد و خواب.
 اِسائِي مامدِي (اِسِ | اِ | مام | اِ دِ): براي ما آمده
 است.
 بِيْکِنِيْم: بکنيم.
 اِين جِهانا (اِنِ | جِ | هان | اِ): اين جهان.
 گَسْتَرْدِي ئِي (گَسِ | تَرْدِ | اِ): گسترده است.
 واسِيه: بردار.
 اَگِشْت: برگشت.

پَشِيْن: ظهير.
 خَوْدِ يَكِ پُشْتِه خار: با يک پشته خار.
 رِهْ چَدَن (رِهْ | چِ | دِ): راه رفتن.
 پايِ پَتِي (پايِ | پِ | تِي): پاي برهنه.
 لَوِي (لِ | اِ): روي.
 كِيْزِلِي (كِي | لِ | اِ): كوله؛ پشته.
 سَگَرِه: تُنگ سفالينِ بزرگ.
 هَسِي: طشتِ سفالين.
 وائِشْتِن (وائِشِ | تِ): روفتن؛ روبيدن.
 صَدِ وِلا: صد بار.
 بِيْکِنِيه: بکني.
 اَمْدِ سَتِنت (اَمِ | دِ | سِ | تِ): آمده اند.
 چُدِ سَتِنت (چِ | دِ | سِ | تِ): رفته اند.
 وائِ موندِي (وائِ | موندِ | اِ): بازمانده است.
 جِلْ: جز؛ غير از.
 بِيْگَرُوخ (بِي | گِ | رُوخ): بگريز.
 گَرْدِ تِ: گردنت.
 نِه بَوِي (نِ | بِ): نباشي؛ نشوي.
 مِرتِ: شخص؛ انسان.
 خَوْشِگُو (خَشِ | گِ): خوشگوي.

فتنه

اُشْ گِرتِ اَوْد (اُشْ | گِ | رِ تِ دِ): گرفته بود.
 نِه بَسْتائِي: نيمي بندد [استمراري].
 تَبِ تَبِ اُشْ ئِي (تَبِ | تَبِ | اِ شِ): در حالِ تپش
 است؛ دارد دست و پا مي زند.

کِرْدائِي (کِرْدِ | اِ): دارد مي کند.
 اَوْرْدائِي (اَوْرْدِ | اِ): دارد مي آورد.
 خَرگِ تَشِ ئِي (خَرگِ | اِ تَشِ | اِ): اخگر است.
 اُشْ کِيه / اُشْ کِرْدِ: کرد.

بَبُوم (بَبُوم): بشوم.
گَب: گونه؛ رخسار.

لُنَج: لب.

وفق مراد

أش واسے (أش وَاَسِـ): برداشت.
مِینِ خوبون (مِینِ | خَوبون): میان خوبان.
شِیه دَلْمِ بَست: به دلم افکند.
عِشَقِ رِخِ خَوْش: ز عشق رخ خودش.
هَی چُدے (هَی چُدِـ): او رفته است.
وَاپا بُوْدے (وَاپا | بُوْدِـ): برپا شده است.
گِرِهِن: گره.

از کَرِما: از کارِ ما.
یَگِشائے / یَه آگِشائے: نگشاید.
خِدا جویون اُود (جویون | اُد): خدایان بود.
أش کِه / اُش کِرد: کرد.
بِگُو: بگو؛ باشد.
یَه اُکُن (ی | کُـ): نکند.

موء ملا

خُفتنی: هنگامِ عشاء.
بُوْدَم (بُوْدِـ): شدم.
خُوْدِ: با.
چَش مِه مَلا فِتْد (م | مَل | لاف | تـ): چشمم
به ملا افتاد.
شِیه مَحْراب رَت اُود: به محراب زده بود.
بِی سُبَلت: بی سبیل؛ سبیل تراشیده.
اُودَم (اُودِـ): بودم.
أش گُت: گفت.
خُوْدِ ملا: با ملا.
سِرِ شوخی بِکُن وَاز (بِکُ | وَاز): سِرِ شوخی
باز کن؛ شروع کن به شوخی کردن.
چُدَم: رفتم.
أم کِه (أم | کِـ) [مخفف اُم کِرد]: کردم.
مِیندا کِه (مِین | دَا | کِـ): آنچنان که.

أش کِه (أش | کِـ) [مخفف اُش کِرد]: کرد.
زِر چَشکی (زِر | چَش | کِی): زیرچشمی.
أت اَوے (ت | اِـ): می خواهی.
اِمُوْدِه (م | دِـ): به من ده.
أم هَسْتِے (أم | هَسْت | اِـ): دارم.
چَرْمَک: لایه چربی چرکین که روی سطح
اجسام را می گیرد؛ لایه چربی بدبو که روی
آب راکد گندیده نشیند.
أش بارِے (أش | بارِـ): گرفته است [حالت].
گاری نِ (گاری | نِ): گاری.
أفْتَدِے (أف | تَدِـ): افتاده است.
یا نَم: ندانم؛ نمی دانم.
أم کِردِے: کرده ام.
جُهُونِی (جُهُونِی): زیبایی.
خَوْش مَسْکِی: خوش سخنی.

دَهْتِ پَرِیونی: دختر شاه پریانی؛ فرشته‌ئی.
اَشْ اَکْشیدئے (شاکْ شِدْا-): ترسیم کرده
است.

بُودئے (بُدْا-): بوده است.
شِه دِوشْ ءُ بَرشْ بَسْتئے (شِ دِشْ- | اُ بَرشْ |
بَسْتْ-): به دوش و برش بسته است.
گُپْ: گونه؛ رخسار.

لُنَجْ: لب بالائی.
از دَر دَر آدا: از در در می آید [زمان ساده].
اَفْتے (اَفْ تِ-): می افتد [زمان ساده].
جوم: جانم.

اَبُوئے (اَبِ-): می شود [زمان ساده].
اش اَشَانَمْ (شْ شْ نَمْ): می نشانمش [زمان
ساده].

اَنِیمْ (اَنِیمْ): می نشینم [زمان ساده].
اش اَدَمْ (شْ دَمْ): می دهمش [زمان ساده].
اَشْ اَکَنَمْ (شْ کْ نَمْ): می کنمش [زمان ساده].
اَشْ کُفے: می شکفد [زمان ساده].

لوش (لوش): رویش.

اَدِرْخْشے (اَدِرْخْ شِ-): می درخشد [زمان
ساده].

شِه تَن اَفْتے (شِ تَن | اَفْ تِ-): به تنش می افتد
[زمان ساده].

اَگِرْمْ (اَگِرْمْ): می گیرم [زمان ساده].

اَزَنَمْ: می زنم [زمان ساده].

اَکَرْمْ (اَکَرْمْ): می مکم [زمان ساده].

اَخَزَمْ: می خزم [زمان ساده].

شِه دَوئے (شِ دَوِ-): در حال دویدن است.
واگوشْ بُوَسْتُوْد (واگوشْ | بُوَسْ سُوْدْ): تبدیل
به گوش شده بود.

شِه کَپْ اَوْد (شِ کْ پَ دْ): به دهن گرفته بود.
هَی اش اَزْدْ گاز (هَی | شْ زَاْ گاز): پیوسته گاز
می زد.

شِه مَوْدَدْ (شِ مْ | دَ): به من داد.
خُوْدْ تَلْ اَشْ کِرْدْ اَوْد (خْ | تَلْ | اَشْ کِرْدْ): خود
را خیس کرده بود.

زندگی

راههای خودمان را به او نشان می دهیم.
تَپْ تَپُوْ (تَپْ تَ پِ-): نانِ جوین کلفت و
سِفْتْ؛ نانِ درویشانه.

هَرْمَا: خرما.

یَه اَبینْ / یَه اَبینے: نبیند.

چون اش اَشَا (چواشْ شَا): چه گونه تواند.

اَشْ اَوے (شِ اِ-): می خواهد.

واَبْنے: بربندد.

گُنْبَدْ: گنبد.

بُودئے (بُدْا-): بوده است.

کَچْ پَرورئے (کَچْ | پَرورْ-): کج پرور است.

دیب: دیو.

واپا بُودئے: برپا شده است.

اَشْ گِرْتْ: گرفت.

جاهدوا فینا: در راه ما جهاد کردند [آیه قرآن
که گوید: کسانی که در راه ما جهاد کردند

اینکا (اِنْكَ): اینجا.

بیاوون: بیابان.

اُفتدئے (اُفْتَدِیْ): افتاده است.

یانے (یاِنِیْ): نداند.

جُلِ خَرَلَا: پالان خر دوز.

بِگَدَرَمے: بگذرد.

نِه بُویم (نِ بِیْم): نباشیم.

اِرَز: امروز.

مینگه (می نْ کَ): در میان.

اُش بارئے (اُش بارِیْ): در دست دارد.

واخون بُودئے: تبدیل به خون شده است.

شُون لو نَدئے (شُون لَو نَدِیْ): رویش نهاده اند؛

بر رویش وضع کرده اند.

تِگِ شَلِ خَوْتِے (خَتِیْ): پا به گل مانده

است؛ از رفتن وامانده است.

تا بَدئے: عبور کرده است؛ رد شده است.

اُم دید (اُم دِی): دیدم.

چَر خاو: چرخاب تیغه کوه.

بهار خنج

وایستے (وایسِیْ): ایستاده است [مخفف

وایستدئے].

اِگه بَرَا چَو: از کوه بالا برو.

چَشی لَوی کُناردون اُی بی (چَشی لَوی | کُناردون اُی بی):

کنار ادا اُبی): نگاهی بر روی جنگل

کنار بیفکن.

کِلیله: جوجه گنجشک تازه از تخم در آمده.

چنج چنج اُش ئے (چنج چنج اُشِیْ): دارد

جیغ جیغ می کند.

لَوی کُناریا (لَوی | کُناریا): روی کنارها.

گهرسا ئے (گهرسا اُیْ): گوهرسا است؛ دارد

گوهر می سابد و می ریزد؛ گوهر ریز است.

اُش آسے / اُش آسِست (شاسِیْ): برداشت.

اِدست مَو چو: از دست من رفت.

اُمودِه / اُمودِیْ: به من بده.

تَه واخوَرَم: تا بنوشم.

بهارئے (بهارِیْ): بهار است.

زیبا ئے (زی با اُیْ): زیبا است.

شِه بَرِکِه [مخفف شِه برِکِرد]: به تن کرد.

شُون پا ئے (شُون پا اُیْ): برپا کرده اند [زمان

استمراری].

دومن (دومِن): دامن؛ بخش پائینی زمین.

جلوه گر ئے: جلوه گراست.

ئے: جلوه گراست.

لوزو (لوزِیْ): از دشتهای اطراف خنج.

چَر خاو (چرخِیْ): زمینی در پوزه کوهی در

خنج که بهارانی زیبا دارد.

اچل گری اُچَو: به چل گری برو. [چل گری،

دشتی در دامنه کوهی در خنج که به هنگام

بهار به انواع گلها آراسته می شود].

اُمانے (اُم نِیْ): همانند است؛ شبیه است.

گنم: گندم.

اِهْرَ طَرَفِ نِگْرِیَسْتَامِ / نِگْرِیَسْتَايِمَ: به هر طرف
 که دارم می نگرم.
 چُدَامِ / چُدَايِمَ: دارم می روم.
 نِه پیدائے: پیدا نیست.
 واگئی (گُ دَشتِ اِ-): گذشته است.
 واگشتئے: برگشته است؛ رجوع کرده است.
 چوَن گُذَرِست (چو اِ گُ دَرتِست): چه گونه

گذشت.
 مَوَامِ نِه دَانِست (مَمِنِ دَنتِست): من ندانستم.
 کجَا چو: کجا رفت.
 تَه وَاخُوَرَمَ (تِ اِ وَاخُرَمَ): تا بنوشم.
 غَزَلِ سُرَا وَا بُوَمَ (وَا بَمَ): باز غزل سرا شوم.
 شِکْر خَا ئے (شِ کَر خَا اِ-): شکر خا است.

باریدو

اُم اَوے (مَ اِ-): می خواهم.
 باریدو (بَارِ-دو): یک بار دیگر.
 بُوَمَ (بَمَ): باشم؛ بشوم.
 دِیگَه نِی (دِگَ اَنِی): دیگر نیست.
 اِبیهوده تلف بوَد: به بیهوده تلف شد.
 اِسرِ مدرَسَه یا: برسر مدرسه ها.
 از این چَمَبَرَا (اَزِن | چَمَ بَرَن): از این دایره
 مشخص.
 واچَمَ: دوباره بروم.
 سِرِ پَلِگَارِیدو (پَلِ گَارِ-دو): سر پرگاری
 دیگر.
 خِرَت: خرد.
 اُم نِه دیدئے (اُم نِ دِدا-): ندیده ام.

اُم اَخُوَدُ بَگِرِ (مَاخُ اِ بَگِرِ): مرا به خود بگیر.
 کِه امدے (کِمَ دِ-): که آمده است.
 خَرِیدَارِیدو (خَرِی دَارِ-دو): خریداری دیگر.
 سَرَوِ بِیاوونِ نِسَمَ: سر به بیابان بگذارم.
 مَرَتَمَ: مردم؛ انسانها.
 بِیِنِنَتِ (بِ بِنِتِ): ببینند.
 این دِلِ سِرگِشْتَه نَا (سِرَاگِش تَن): این دل
 سرگشته.
 یَارِ مَو نِه بوَد (نِ بو): یار من نشد.
 پَلَسْمود: غریب مرگ و پلاس مانده.
 هَی پَلَسْمودِ دِلَمَ: عبارت نفرین به معنای «ای
 که دلم در سرگردانی هلاک شواد».

لن ترانی

شَوِی (شَوِی): شبی.
 اُم کِرَد (اُم کِ-): کردم.
 اُم آسِست (مَاسِ-): برداشتم.
 بُوَدَمَ (بُ دَمَ): شدم.

اَوُد (اَد): بود.
 چُدَمَ (چُ دَمَ): رفتم.
 هَویدا بوَد (بو): هویدا شد.
 اَش کَشید: کشید.

أش بَسْت: بست.

مِه جَوْن جَخْت: بر جانم جست.

أش سُوخِنْدَم (أش سُوخِنْدَم): مرا سوزاند.

بَلَمْ أَش تَكِنْد: خاکم را تکاند.

تِگ: در.

وَارِسْتَد (وَارِسْتَد): از جا خاست.

دَوُون: دوان؛ در حال دویدن.

تَاوَنْدَه (تَاوَنْدَه): تابنده.

فُتون خیزون: افتان و خیزان.

پویون: پویان؛ در حال پویش.

رُستَد (رُسْتَد): برخاست.

گِنابازی: دیوانه‌گری.

بَس آکُن (بَس آکُن): بس کن؛ کافی است.

لَن تَرانی: مرا نخواهی دید [داستان موسا که

در کوه طور از خدا دیدار خواست و خدا

گفت «مرا نخواهی دید»].

مال و علم

دَش: دوش؛ دیشب.

مِین (مِین): میانه.

أفتَدئی (أفتَدئی): افتاده است.

أم آوے (مِی): می‌خواهم.

أش بیگوم (أش بیگوم): بگویمش.

أم گت: گفتم.

یَه آیوَه (یَب): نمی‌شوی [زمان ساده].

چَش تِه مال ئے (چَش | تِ مال): چشمت به

مال است.

أش آکد (شا کد): باز کرد؛ گشود.

جوابم شادد (شادد): پاسخم را داد.

أش آورد (ش آورد): آورد.

آخیالی أفتدئی: باز به‌خیالی افتاده است.

چَش بکن: بنگر.

أش و ابار کیردئی: دوباره بار کرده است.

أش بین: ببینش؛ او را ببین.

گورؤ (کُر): میوه نسبتاً تلخ و زبر و ناگوار

بوته کهور (نه درخت کهور) که برای رفع

گرسنگی از سر ناچاری سابند و خورند.

والوی دسگاه: به‌روی دار و دستگاه.

أش هه: دارد.

چاخ ئے (چاخ): چاق است.

خیگ: مشک پر آب یا پر باد.

عطرَه ء عگال: دستار روسری مردانه عربها با

سربند سیاهی که طناب موئین است.

اینگا (ان گ): اینجا.

واخوان: برخوان.

این آیاتا (ان آیات): این آیات مشخص.

ایندا (ان د): این‌گونه.

أش نیستئ: ندارد؛ در اختیار ندارد.

أرزش ئے (أرزش): ارزش است.

توپا (تِ پا): توپ.

بُل: افت و خیز توپ وقتی بر زمین زده شود و

به حرکت درآید.

تِگ بُل ئے (تِگ | بُل): در وضعی مانند

توپ است که پیوسته بین این و آن در

جَسْت و اُفْت است و دست به دست و پا
به پا می شود و بر زمین می خورد و بلند
می شود.

مِینِ کِه (مِن | کِب): آن که.

خُوبُ ئے (خُب | ب | اِ): خوب است.

اِهْشْتِ مَالِی: به خشمالی.

اُش بُوئے (اُش | ب | اِ): داشته باشد.

مِینْدَا (مِن | د): آن گونه؛ آنچنان.

مَهْمِی: ماهی.

خُورْدَائِئِت (خَرْد | اِت): دارند می خورند.

دِیدَا / دِیدَا پِه (دِ | د): داری می بینی.

اِم اَبَسْتِ ئے (م | اَبَسْت | اِ): بسته ام.

اَش اَکِرْدِ ئے وَاز (شَا | کِرْد | اِ | وَاز): کرده است
باز؛ باز کرده است.

مَا تِه لُوی دِنِیَا اُورْدِ ئے (ت | ل | اِ | دُن | یَا | اُورْد | اِ):

ما را به روی دنیا آورده ای.

مِگُو (م | گِی): مگو.

بِیُوید (ب | بی): بشوید.

هَیْلَه وَا ئِی (ه | ی | وَا | ی): اندکی.

خُودِ مَا: باما.

اَکُنْ (اَکُ): کند؛ می کند [زمان ساده].

بَنْدَه یَا ت: بنده هایت.

بُوئے (ب | اِ): باشد.

وَاز: باز.

اُش هَسْتِ ئے (اُش | هَسْت | اِ): در اختیار دارد.

اِسَاے: برای.

سُوَز: سبزه.

گَشْ ئے (گَش | اِ): دل پذیر است.

بِهَسْت: بهشت.

گُور: گبر؛ زرتشتی.

اُت کِرْدِ ئے (اُت | کِرْد | اِ): کرده ای.

نُون (ن | و): نان.

گِرِهِن: گره.

اُت یَه اَشِنَا سَے (اُت | ی | ش | نَا | س | اِ): نشناسدت؛

تورا نمی شناسد.

یَه اَبَر (ی | ب | اِ): نمی برد [زمان ساده].

یَه اَکُنْ (ی | کُ): نمی کند [زمان ساده].

اُت شُونْدِ ئے (اُت | شُونْد | اِ): نشانده ای.

اُت بَسْتِ ئے: بسته ای.

اُت گُتِ ئے (اُت | گُت | اِ): گفته ای.

اُت لَاسْتِ ئے: ساخته ای؛ ایجاد کرده ای.

وَا مَبَاز: خُلفِ و عده مکن.

وَا سِیَه: بردار.

پِیَشْتَه (پ | پِش | ت | اِ): نقطه چرخش پایه در.

وَا کُو / وَا کُنْ: بازکن.

رُوزِی ن (رُوز | ن | اِ): روزی.

کَم اُت کِرْدِ ئے (کَم | اُت | کِرْد | اِ): کم کرده ای.

پِش اَکُنْ (پش | اَکُ): افزون ساز.

اَش اِدَه (شَا | دِ): به او بده.

یَبْرِنْت / یَه اَبْرِنْت (یَب | رِنْت): نبرند.

شُونِی (ش | نِی): ندارند.

شُون سُوَارِ گَارِی نِ دَوْلْتِ کُنْ: بر گاری ثروت

سوارشان کن.

هَی اَش اِدَه گَاز (ه | اِ | شَا | دِ): پشت سر هم و

پیوسته به آن بده گاز.

اِلُوی مَرْتَم بَرِین (اِل | اِ | مَرْتَم | بَر | ن): بر روی

مردم بریزان؛ بر مردم نثار کن.

حاجی

اِحْجِ وَ اِحْجِثْ اَوْد: از حج برگشته بود.
اَوْجِهْ زَمْزَم: آب چاه زمزم.
اَشْ اَوْرْد اَوْد (شْ اُرْدَد): آورده بود.
خَوْش اُمْدِسْتِه: خوش آمده‌ای.
بِشْم: بگذار ببینم؛ به من نشان بده.
اَكِشْتِئِه: برگشته است.
اَت بَسْت: افکندی.
خَوْت (خُت): خودت.
اَت بَسْت: بستی.
اَدْر چِدِه: بیرون رفتی.
کِنْدِسْت: کنده شد.
مِین وَخْتَا (مِین | وَخْتِ): آن وقت مشخص.
گَم اَوْدِه (گَم | اَوْدِه): گم بودی.
پَا وَ پَا (پَا | وَ پَا): پا به پای.
سَکْ لَکْ اَت اَوْد: داشتی پویه می کردی.
اَت اَدْر کِرْد (تَا دَر اَکِی): بیرون کردی.
اَت کِه / اَت کِرْد (اَت کِی): کردی.
جاگَه: جایگاه، مقام.
اَت اَبَسْت (تَا بَسْت): بربستی.
اَت اَیَاد اُمْد (تَا اَیَاد | اُمْد): به یادت آمد.
تِه اَلله دَد (تِه | اَلله | دَد): به الله دادی.
اَت اَکِه / اَت اَکِرْد (تِه کِی): می کردی.
اَت اَیَاد اَفْتَد (تَا اَیَاد | اَفْتَد): به یادت افتاد.
اَت اَیَه زَت (تَا اَیَه | زَت): بر هم زدی.
مِین شَوْنَا (مِین | شَوْنَا): آن شب مشخص.

وا موندِه (وا | موند): ماندی.
اَت گَدَرِنْد (اَت | گَدَرِنْد): گذراندی.
هَنُکْ اَبُوْد (هَنُکْ | اَبُو): خنک شد.
رُوشَن اَبُوْد (رُوشَن | اَبُو): روشن شد.
چَش تِه دَرِیای خَلایق کِه: [کِه مخفف کِرْد]
به دریای خَلایق نگرستی.
اَز مِین اَین دَرِیانا (اَز | مِین | اَین | دَرِیانا): از
میانۀ این دریا.
بَر اَرِه: بر آورد.
بَلَر زِه: بلرزد.
اَت اَیَاد اَوْمَد (تَا اَیَاد | اَوْمَد): به یادت آمد.
اَش کِرْدِسْتُوْد (اَش | کِرْدِسْتُوْد): کرده بود.
مُرْدِسْتُوْد (مُرْدِسْتُوْد | سُد): مرده بود.
تِه دَلْت گُت: به دلت گفتمی.
مَو اَجَنگَم: من به جنگم.
خَوْد اَبَلِیس: با ابلیس.
تِه دَل اَدْر کِرْد: از دل بیرون کردی.
تِه گُرُوخت (تِه | گُرُوخت): از تو گریخت.
بَکِنِه: بکنی.
کَهَر: بز نر جوان سال.
اَت بَسْت: بستی.
هَر چِی اَت هَه (هَر | چِی | اَت | هَه): هر چه داری.
پَس اَز مِین: پس از آن.
اَت کِرْدِئِه (اَت | کِرْدِئِه): کرده‌ای.

اَتِ تَرَاشِيْدُ (تَتِ رَاشِي): می تراشیدی.
نَش: ناخن.

اَتَاغِرَت (تَاغِرَت): می گرفتی.
مِهْ خُوْمِ دُوْر كِه / كِرِد (مِخْمِ دُوْرَا كِي): از
خودم دور کردم.

گُفْتُوْن: بهتان؛ سخن دروغ و ناروا.
دُرُو (دُرُو): دروغ.

يَهْ اَدَارْم (يَدَارْم): نخواهم آورد.
اِرْزَبُوْن: بر زبان.
يَشْنُفْم: نشنوم.

اُمِ پَرَسِيْدُ (اُمِ پُرْسِي): پرسیدم.
لُوْرُش: لبش

اَشْ آيَهْ نِهْ زَت (شَايِ | نِيْزَه): برهم نزد.
واموند اُوْد (وا:موْدَد): درمانده شده بود.
مُؤْمِنِ سَادَهْ نَا (سَادَنَ): مؤمن ساده مشخص
مورد نظر.

اَشْ دِيْدَاوُد (اَشْ دِيْدَد): دیده بود.
اِتْ كِيْ اَو (اِتْ كِيْ | اء): به قطره‌ئی آب.
خَشْنُوْد اُوْد (خَشْ نُوْدَد): خشنود بود.

مرتم گرشتی

مِيْنِ بُوْمِيَاْنَا (مِيْنِ بُوْمِيَاْنَه): آن بومها؛ آن
سرزمینها.

شِهْ گُت: به او گفت.

كَاكَايِ (كَاكَايِ): برادر بزرگتری.

مُوْهَسْتَهْ (مُوْهَسْتَهْ): داریم.

اُچُوْ (اُچُوْ): برو.

اَشْ وَاچُوْزِ گِر (اَشْ وَاچُوْزَا | گِر): سراغش را
بگیر؛ جويايش شو.

بَشْ / بَهْ: باش.

اَشْ آدَهْ: به او بده.

شَوِيْ (شَوِيْ): شبانه.

رَسِيْدِنْت: رسیدند.

اَشْ خُوْاَسْت: خواست.

رُوْوِنِ بُوْد (رُوْوِنِ | بُو): روان شد.

اَشْ زَت (اَشْ زَه): زد.

اَشْ نِهْ اُوْد (اَشْ نِيْ | اَد): نداشت.

مِهْ تِيْگِ خَاطِر: در خاطر.

گُذَشْتَايِ (گُذَشْتَايِ): دارد می‌گذرد.

مَمَدِ جَاْفَر: محمد جعفر.

چِرُوْهَدَارِي: چارواداری.

اَشْ وَاَسَهْ: برداشت.

اَشْ وَاَبَسْت: بر بست.

مِيْلِيْكي: گیوه که به پا کنند.

زَرْدَهْ: خاکی رنگ؛ یکی از رنگها که نزدیک

به رنگ خاکی است.

اِدِهْ دَرِ چُو: ازده بیرون رفت.

اَشْ نِهْ اُوْد (اَشْ نِيْ | اَد): نداشت.

اَشْ كِهْ / اَشْ كِرِد (اَشْ كِي): کرد.

شِهْ پَرَسِيْدُ (شِيْ پُرْسِي): از او پرسید.

اَشْ فِهْمِيْدُ (اَشْ فِهْ مِي): فهمید.

مِيْنِ وِلَاْنَا (مِيْنِ وِلَاْنَه): آن بار مشخص.

جَنَهْ (جَنَهْ): جناح [از روستاهای لارستان].

گَرگِ پَرکی (گَرک | پَرکی): ژنده پوش.
بُنْجور (بُنْجور): آشفته مو.
لُشْ ءُ پُش (لُش | پُش): چرکین؛ چرک آلود.
هُوَن (هُ): بله.
یا نَم کجایی: ندانم کجایی! غریبه که نمی دانم
 اهل کجاست!
این وَختا (اِن | وَخت): این وقت.
خُوش (خُش): خودش.
نِه اوائے (نِ | وائے): ننشسته است؛ حضور
 ندارد؛ حاضر نیست.
تِگِ این دِه نا: در این ده.
پِراسوی شوت (پِراس | شوت): برادر
 کوچک شوهرت.
آشنا م ئے (آش | نام | اِ): آشنایم است.
دِوَر (دِیر): دروازه.
زِنُو (زِنیر): زن ناشناس؛ زنکه.
یَه اَدیم (ی | دیم): نمی دهیم [زمان ساده].
اُچُو (اُچ): برو.
اُی نی (اُنی): بنشین.
 و امان: بمان.
کَسیدوم (ک | س | دوم): کس دیگرم.
اِشو: امشب.
بَس ام ئے (بَس | م): مرا بس است.
شِه دَر کِردن: بیرون اش کردن.
نِه رَسَم ئے: نه رسم است؛ رسم نیست.
خالو جان (خال | جان): دایی جان.
هیشتن (هیش | ت): گذاشتن.
خواهشْت شِه کِرد: از او خواهش کرد.

یَه ادا (ی | دا): نیاید؛ نمی آید [زمان ساده].
اِهَر تهر اُود (اِهَر | تهر | اُود): به هر طور که بود.
آمود / آموند (آمود): ماند.
شِه گروا کِرد: به مصرف رساند.
میلکی نیاش: ملکی هایش.
اِواگستون (اِوا | گش | تون): در مراجعت.
اِپشور: به پشور؛ در پشور.
اُش کشید (اُش | ک | شی): کشید.
خُوت (خُت): خودت.
مین خونوارا (مِن | خون | وارے): آن خانوار.
پلاس آمونده (پ | لاس | مو | دے): پلاس بر جا
 مانده و غریب مرگ شده.
شِه تِگِ خونه اُفتدِستُود: در خانه اش افتاده
 بود.
خُوش (خُش): خودش.
زَنه اش (زِن | ش): زنش؛ همسرش.
بِچ ءُ بالُش (بِچ | اِ | بالُش): اولادش.
سُوهِتسُود (س | تِس | سُد): سوخته بود.
تُمب تُمب اُود: همچون تپه بود.
بَلِ گَرَمه: خاکستر.
گُلْمپ: کوبه و انباشته شده.
خِیچ: خط.
دانستایم: می دانم [استمراری].
سَریدو (س | ر | دو): سال دیگر.
کاکائی (کاک | ای): همان برادر بزرگ.
خَبَر بوڈ (خ | بَر | بو): خبر شد.
کِزلباش: قزلباش؛ کنایتاً، نادان زبان مدان؛
 کسی که همه پستیها و زشتیها و بدیها را در

أش وادد (أش وادد): باز داد؛ به او باز داد.

جلّاز: به جز؛ غیر از.

جدسته (جدس سی): رفته‌ای.

یانه (یانیه): نمی‌دانی [زمان ساده].

مردست بودسته: مرده بوده‌ای.

أش نیست (أش نیست): ندارد.

خودش دارد.

پلیت: پلید.

اسامه خوت (اس | خت): برای خودت.

أت انه جست (تان جست): نیافتی.

ایچ: هیچ.

أت اوردئے (ت اورد): آورده‌ای.

یوات بردئے (بیت برد): بو برده‌ای.

رؤیا

أش ادرخشید (ش درخ شی): می‌درخشید.

تا که مؤاش دید (تا | ک | م | اش دی): تا که مرا

دید.

روشن کن (رشن کن): روشن کن.

أفرمائے: فرماید.

مبا خسته بؤه (م | با | خست | بی): مبدا

خسته باشی - از نیک‌دعاها برای مسافری

که از راه رسیده است.

آداره: آوری؛ می‌آوری [زمان ساده].

جلّازمین: جز آن؛ غیر از آن.

آرزو امینه اؤد (آرزوم | ن | آد): آرزویم نبود.

اش آرت (ش رت): می‌زد.

کموتر: کبوتر.

خوش اؤمه (خش اؤم): خوش آمد.

خنه ئی (خن ای): خنده‌ئی.

مؤشیه لوی تخت پهلوی خوش شوند: مرا بر

روی تخت، پهلوی خودش نشانند.

أش آكد (شا كد): گشود.

أش سوند (أش سود): ریخت؛ نثار کرد.

شو (ش): شب.

أش زه / أش رت (أش رت): زد.

لو مه صحراو کرد (لوا | م | صح رت | کی): رو به

صحرا کردم.

أم آرو کرد (ما رت | کی): به راه انداختم.

سیره ام (س رم): سرم.

مالی مالی (مال | مال | ل): مالیدن آرام؛ نوازش

با سرانگستان.

اش آکرد (ش کی): می‌کرد.

هاو (ها): آب.

لائئ لائئ ن باد: لالائی باد.

بی غمی ن بچگی: بی غمی کودکی.

أش اورد مایاد (ش ا | ما | یاد): به یادم آورد.

آبؤدم (آب دم): شدم.

إز خؤم (إز خؤم): از خودم.

شؤددم (ش دم): دادندم.

مه لو بوذ واز (م | لوا | بوا | واز): بررویم شد باز.

شیه دلّم بژد (ش دلّم | ب): از دلم برد.

شو آرخشید (ش آرخ سی): می‌رقصیدند.

لَوْرُش: لبش.

هَرَوَلَا: هر بار.

أَشُّ آيَةٍ أَرْهَ (شَايٍ | أَرْهَ): برهم می زد.

تَشُّ شَيْهٍ جَوْنُمُ أَبِست: آتش بر جانم می افکند.

تَزَهْ وَتَزَهْ: تازه به تازه؛ نوبه نو.

أَشُّ دَدِّمُ: به من داد.

وَاسِيَهْ: بردار.

لُپْ: رخسار.

كِلْكْ: زنج؛ چانه.

لوش: رویش.

اش اَکِرِد (شَکِيَهْ): می کرد.

أَشُّ بُرْدَاؤُد (أَشُّ بُرْدَدْ): برده بود.

إِز دَسْت چو: از دست رفت.

إِز حُوْدُ چدم (أَزَاخُ | چُ دَمُ): از خود بی خود

شدم.

چَشُّ كِهْ ام آكْد (چَشُّ | كِبْ | مَاكْد): چشم که

گشودم.

أَوْدِيم (أَدِمُ): بودیم.